

Vzdělanost obyvatelstva ČR v oblasti krizového řízení

Bc. Julie Zetková

Diplomová práce
2015

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta aplikované informatiky

akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení:	Bc. Julie Zetková
Osobní číslo:	A13405
Studijní program:	N3902 Inženýrská informatika
Studijní obor:	Bezpečnostní technologie, systémy a management
Forma studia:	kombinovaná
Téma práce:	Vzdělanost obyvatelstva ČR v oblasti krizového řízení
Téma anglicky:	The Education-level of the General Population of the Czech Republic in the Crisis Management Field

Zásady pro vypracování:

1. Charakterizujte účel a význam krizového řízení.
2. Analyzujte současný způsob vzdělávání v oblasti krizového řízení.
3. Vymezte kompetence zainteresovaných orgánů při zajištění vzdělávání v oblasti krizového řízení.
4. Stanovte slabé a silné stránky současného způsobu vzdělávání v oblasti krizového řízení.
5. Specifikujte trendy ve způsobech vzdělávání v oblasti krizového řízení.
6. Navrhněte doporučení pro zlepšení úrovně vzdělávání v oblasti krizového řízení.

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

1. **ROSICKÁ, Zdena.** Krizové řízení a ochrana obyvatelstva: učebnice. 1. vyd. Brno: Rašínova vysoká škola, 2007. ISBN 978-808-7001-073.
2. **SMETANA, Marek, Danuše KRATOCHVÍLOVÁ.** Integrovaný záchranný systém a jeho složky. Vyd. 1. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Zdravotně sociální fakulta, 2007. ISBN 978-807-3683-375.
3. **PROCHÁZKOVÁ, Dana.** Bezpečnost a krizové řízení. Vyd. 1. Praha: Police history, 2006, 255 s. ISBN 80-864-7735-5.
4. **PROCHÁZKOVÁ, Dana.** Krizové řízení, havarijní plánování a ochrana obyvatelstva. 1. vyd. České Budějovice: VŠERS, 2009, 111 s. ISBN 978-80-86708-86-7.
5. **KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše.** Ochrana obyvatelstva. 1. vyd. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2005, 140 s. ISBN 80-866-3470-1.
6. **MARTÍNEK, Bohumír.** Ochrana obyvatelstva I. 1. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2009. ISBN 978-80-7251-298-0.
7. **LUKÁŠ, Luděk, Petr HRŮZA a Milan KNY.** Informační management v bezpečnostních složkách. 1. vyd. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2008, 214 s. ISBN 978-80-7278-460-8.

Vedoucí diplomové práce:

doc. Ing. Luděk Lukáš, CSc.

Ústav bezpečnostního inženýrství

Datum zadání diplomové práce:

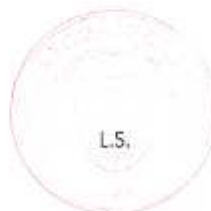
12. ledna 2015

Termín odevzdání diplomové práce:

15. května 2015

Ve Zlíně dne 6. února 2015

doc. Mgr. Milan Adámek, Ph.D.
děkan

doc. RNDr. Vojtěch Křesálek, CSc.
ředitel ústavu

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové/bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty aplikované informatiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové/bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na diplomové/bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně

.....
podpis diplomanta

ABSTRAKT

Vzdělanost obyvatelstva České republiky v oblasti krizového řízení je nezbytným předpokladem k zajištění přípravy na řešení mimořádných událostí. Na úrovni řízení krizových situací je to odborná znalost a schopnost orgánů krizového řízení. Bez vzdělaných občanů však jejich cílená a odborně řízená činnost k odvrácení, zvládnutí krizové situace je daleko obtížnější. Cílem mé práce bylo zkoumat současný způsob vzdělávání obyvatelstva, odhalit jeho silná a slabá místa a navrhnout doporučení ke zlepšení úrovně vzdělávání v oblasti krizového řízení.

Klíčová slova:

Krizové řízení, ochrana obyvatelstva, vzdělávání.

ABSTRACT

Education of the population of the Czech Republic in the field of crisis management is a prerequisite for ensuring preparedness for dealing with emergencies. At the level of crisis management it is important for the crisis management authorities to have professional knowledge and ability. Without educated citizens, however, their targeted and professionally guided activities to prevent and cope with crisis situations are much more difficult. The aim of my thesis has been to investigate the current way of educating the population in this issue, to reveal its strengths and weaknesses and to propose recommendations to improve the level of education in the field of crisis management.

Keywords:

Crisis management, protection of population, education.

Poděkování panu doc. Ing. Luďku Lukášovi, CSc. za důvěru a vedení práce, rodině za trpělivost, Bohu.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Motto:

"Uměním všech umění je vzdělávat člověka, tvora ze všech nejvšestrannějšího a nejzáhadnějšího".

Řehoř z Nazianzu

OBSAH

ÚVOD.....	9
I TEORETICKÁ ČÁST.....	10
1 ÚČEL A VÝZNAM KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ.....	11
1.1 BEZPEČNOST A BEZPEČNOSTNÍ PROSTŘEDÍ ČR.....	11
1.1.1 Bezpečnostní politika ČR.....	11
1.1.2 Bezpečnostní hrozby	12
1.1.3 Bezpečnostní rizika v ČR.....	13
1.2 KRIZOVÉ ŘÍZENÍ	15
1.2.1 Legislativní základ krizového řízení	15
1.2.2 Terminologie krizového řízení v oblasti státní správy	18
1.3 SYSTÉM KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ ČR	19
1.3.1 Řešení mimořádných událostí.....	20
1.3.2 Orgány krizového řízení ČR	21
1.3.3 Krizové plánování	23
1.3.4 Havarijní plánování.....	25
1.3.5 Ochrana obyvatelstva	26
2 SOUČASNÝ ZPŮSOB VZDĚLÁVÁNÍ V OBLASTI KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ.....	29
2.1 VZDĚLÁVÁNÍ ORGÁNŮ KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ.....	29
2.1.1 Koncepce vzdělávání v oblasti krizového řízení.....	29
2.1.2 Cvičení orgánů krizového řízení	30
2.2 VZDĚLÁVÁNÍ VEŘEJNOSTI	31
2.3 VZDĚLÁVÁNÍ NA ŠKOLÁCH.....	32
3 KOMPETENCE PŘI ZAJIŠTĚNÍ VZDĚLÁVÁNÍ V OBLASTI KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ.....	35
3.1 KOMPETENCE PRO VZDĚLÁVÁNÍ ORGÁNŮ KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ.....	35
3.1.1 Realizace koncepce vzdělávání ve státní správě.....	35
3.1.2 Realizace koncepce vzdělávání ve zdravotnictví.....	37
3.2 KOMPETENCE PRO VÝCHOVU OBYVATELSTVA	37
3.2.1 Preventivně výchovná činnost HZS ČR.....	37
3.2.2 Vzdělávací organizace	39
3.3 KOMPETENCE PRO VZDĚLÁVÁNÍ VE ŠKOLSTVÍ.....	41
II PRAKTICKÁ ČÁST	44
4 ZHODNOCENÍ SOUČASNÉHO ZPŮSOBU VZDĚLÁVÁNÍ V OBLASTI KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ.....	45
4.1 ZLÍNSKÝ KRAJ	46
4.2 VZDĚLÁVÁNÍ ORGÁNŮ KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ.....	50
4.2.1 Předmět výzkumu.....	50
4.2.2 Výsledky výzkumu.....	50
4.2.3 SWOT analýza vzdělávání v oblasti krizového řízení	54
4.2.4 Závěr výzkumu – vzdělávání orgánů krizového řízení.....	55

4.3	VZDĚLÁVÁNÍ VEŘEJNOSTI	55
4.3.1	Předmět výzkumu.....	56
4.3.2	Metodika výzkumu.....	58
4.3.3	Výsledky výzkumu.....	58
4.3.4	Závěr výzkumu – vzdělávání veřejnosti	61
4.4	VZDĚLÁVÁNÍ VE ŠKOLSTVÍ.....	61
4.4.1	Předmět výzkumu.....	62
4.4.2	Výsledky průzkumu	62
4.4.3	Závěr výzkumu - vzdělávání ve školství.....	73
4.5	ZÁVĚREČNÉ SHRNU TÍ VÝZKUMU VZDĚLÁVÁNÍ V OBLASTI KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ.....	73
5	TRENDY VE ZPŮSOBECH VZDĚLÁVÁNÍ V OBLASTI KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ.....	75
5.1	TEORETICKÉ ZÁKLADY VZDĚLÁVÁNÍ	75
5.2	DIGITÁLNÍ TECHNOLOGIE VE VZDĚLÁVÁNÍ.....	77
5.3	VYUŽITÍ MODERNÍCH TECHNOLOGIÍ PRO ÚČELY KRIZOVÉHO VZDĚLÁVÁNÍ	78
5.4	SHRNU TÍ KAPITOLY	79
6	DOPORUČENÍ PRO ZLEPŠENÍ ÚROVNĚ VZDĚLÁVÁNÍ V OBLASTI KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ.....	80
6.1	ORGÁNY KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ	80
6.2	VEŘEJNOST.....	81
6.3	ŠKOLSTVÍ	82
	ZÁVĚR	84
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	86
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	88
	SEZNAM OBRÁZKŮ	90
	SEZNAM TABULEK.....	91
	SEZNAM PŘÍLOH.....	92

ÚVOD

Současná doba s sebou přináší mnoho rizik. V minulosti byli lidé ohroženi především působením živlů a přírody. V současné době čím dál více bezpečnost ovlivňují hrozby plynoucí z lidské činnosti. Jsou to především technologické a průmyslové havárie. Nové technologie umožňují rozvoj mnoha odvětví. Ze závislosti na nich však plyne obrovské nebezpečí ze zranitelnosti těchto systémů a ohrožení kritické infrastruktury. Lidstvo svou činností ohrožuje samo sebe a je třeba cílevědomě pracovat na systémech prevence bezpečnosti, analýzy rizik a zavádění systémových bezpečnostních opatření k účinné prevenci a snižování dopadů hrozeb. Cílem těchto opatření je ochrana základních společenských hodnot, lidských životů a zdraví.

Důležitou součástí systému zajištění bezpečnosti je vzdělávání obyvatelstva k přípravě na řešení krizových situací. Je ukotveno odpovídajícími právními předpisy a jasně stanovenými kompetencemi. Vzdělávání obyvatelstva je třeba rozvíjet a podporovat. K tomu je vhodné využívat efektivních moderních způsobů a metod, cíleně působit na jednotlivé věkové a společenské skupiny a zabezpečit tak co nejlepší rozvoj a upevnění základních znalostí.

Vzdělávání je důležitou součástí života lidí i celé společnosti, je nástrojem nejen k přežití, ale také k jejímu rozvoji. Z historických zkušeností vyplývá, že společnost podporující vzdělávání svých obyvatel obvykle prosperovala.

Tato práce má za cíl provést rámcovou analýzu systému vzdělávání v oblasti krizového řízení v České republice.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ÚČEL A VÝZNAM KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ

Úvodní kapitola přináší základními pojmy z oblasti bezpečnosti, krizového řízení, vymezuje právní rámec této problematiky, pojednává o systémech a orgánech krizového řízení.

1.1 Bezpečnost a bezpečnostní prostředí ČR

Bezpečnost lze chápat v různých souvislostech a to jak v oblasti běžných lidských činností, tak v oblasti bezpečnosti národní a v globálním pohledu pak mezinárodní. Nejčastěji je pojem bezpečnost definován jako stav referenčního objektu, kdy rizika plynoucí z hrozeb jsou minimalizována na přijatelnou úroveň. [1] Pojem bezpečnost může být definován také jako stav, při kterém je přijatelná pravděpodobnost vzniku újmy na chráněných zájmech. Bezpečnost je základnou, bez níž není možný zdravý vývoj lidí, životního prostředí, technologií a celé společnosti.

Bezpečnost lidstva obecně vychází ze vzájemných vztahů, z úcty k lidským právům a odpovědnosti za jejich ochranu. Je považována za jednu z nejvyšších hodnot lidského života. Bezpečnost státu je dána jeho vnějšími a vnitřními podmínkami zajišťujícími jeho svrchovanost a územní celistvost, ochranu jeho demokratických základů, života a zdraví obyvatel a majetkových hodnot na jeho území. Globální bezpečnost je pak závislá na vývoji mezinárodních vztahů. V tomto pohledu již lidstvo zažilo mnoho historických etap. Velkou událostí nedávných dějin v tomto smyslu bylo ukončení studené války. Všeobecný strach z války nahradila naděje lidstva v mírové vztahy států s tržní ekonomikou a demokratickými základy. Revoluční prognózu do těchto očekávání přinesl americký filozof a geopolitik Samuel P. Huntington. Ve své knize *Střet civilizací* vydané v roce 1996 namísto konfliktů mezi státy předpovídá konflikty mezi kulturami a civilizacemi.

1.1.1 Bezpečnostní politika ČR

Koncepčním vládním dokumentem bezpečnostní politiky je **Bezpečnostní strategie České republiky**. Poprvé byla přijata před vstupem ČR do NATO dne 17. února 1999. Její současné páté vydání bylo schváleno vládou ČR dne 4. února 2015. Formuluje principy bezpečnostní politiky, bezpečnostní zájmy, prostředí, strategie a nástroje k jejich prosazování.

Bezpečnost ČR je postavena na principu zajištění bezpečnosti obyvatelstva, ochrany života, zdraví a majetku. Bezpečnostní zájmy dělí na životní, strategické a další významné.

Dokument obsahuje konkrétní strategie prosazování bezpečnostních zájmů, prevence a potlačování hrozeb. Stanovuje ekonomický a institucionální rámec jejich zajištění. Závěrem popisuje **bezpečnostní systém ČR** jako nástroj pro zvládání krizových situací, jejich prevenci a včasnou identifikaci. Tento systém zajišťuje stabilitu na úrovni politické, vojenské, bezpečnosti a ochrany obyvatelstva, hospodářské, finanční, legislativní, právní a sociální. Za funkčnost bezpečnostního systému odpovídá vláda, jako vrcholný orgán výkonné moci. [2]

Bezpečnostní strategie na základě analýzy identifikuje aktuální bezpečnostní hrozby. S ohledem na to, že je Česká republika součástí mezinárodních organizací, zahrnuje mezi významné hrozby také ty, které nemají přímý dopad na její bezpečnost, ale ohrožují její spojence. Do popředí hrozeb řadí současná Strategie snahy některých států, které přestávají respektovat světové uspořádání a základní principy mezinárodního práva. K prosazování svých cílů používají vojenské i nevojenské prostředky, například propagandu či politický a ekonomický nátlak. Usilují o získání výhradní sféry svého vlivu destabilizací sousedních zemí prostřednictvím místních konfliktů.

Dalšími významnými hrozbami definovanými v současné Bezpečnostní strategii jsou nestabilita v euroatlantickém prostoru, terorismus, šíření zbraní hromadného ničení a jejich nosičů, kybernetické útoky, mezinárodní migrace, extrémismus a nárůst internetnického a sociálního napětí, organizovaný zločin a korupci, ohrožení kritické infrastruktury, přerušení dodávek strategických surovin, pohromy přírodního a antropogenního charakteru.

Česká republika přistupuje zodpovědně k otázkám své vlastní bezpečnosti mimo jiné letos novým aktualizovaným vydáním Bezpečnostní strategie 2015. Vhodně tím reaguje na zhoršení mezinárodního bezpečnostního prostředí v roce 2014. Vymezením a ujasněním vlastní bezpečnostní strategie může ČR koncepčně přispět také při aktuálně probíhající novelizaci Strategie vnitřní bezpečnosti Evropské unie z roku 2010.

1.1.2 Bezpečnostní hrozby

Jak bylo již výše uvedeno, jednou z největších bezpečnostních hrozeb ve světě je terorismus. Vlivem událostí v USA 11. září 2001 je pojem terorismu spojován především

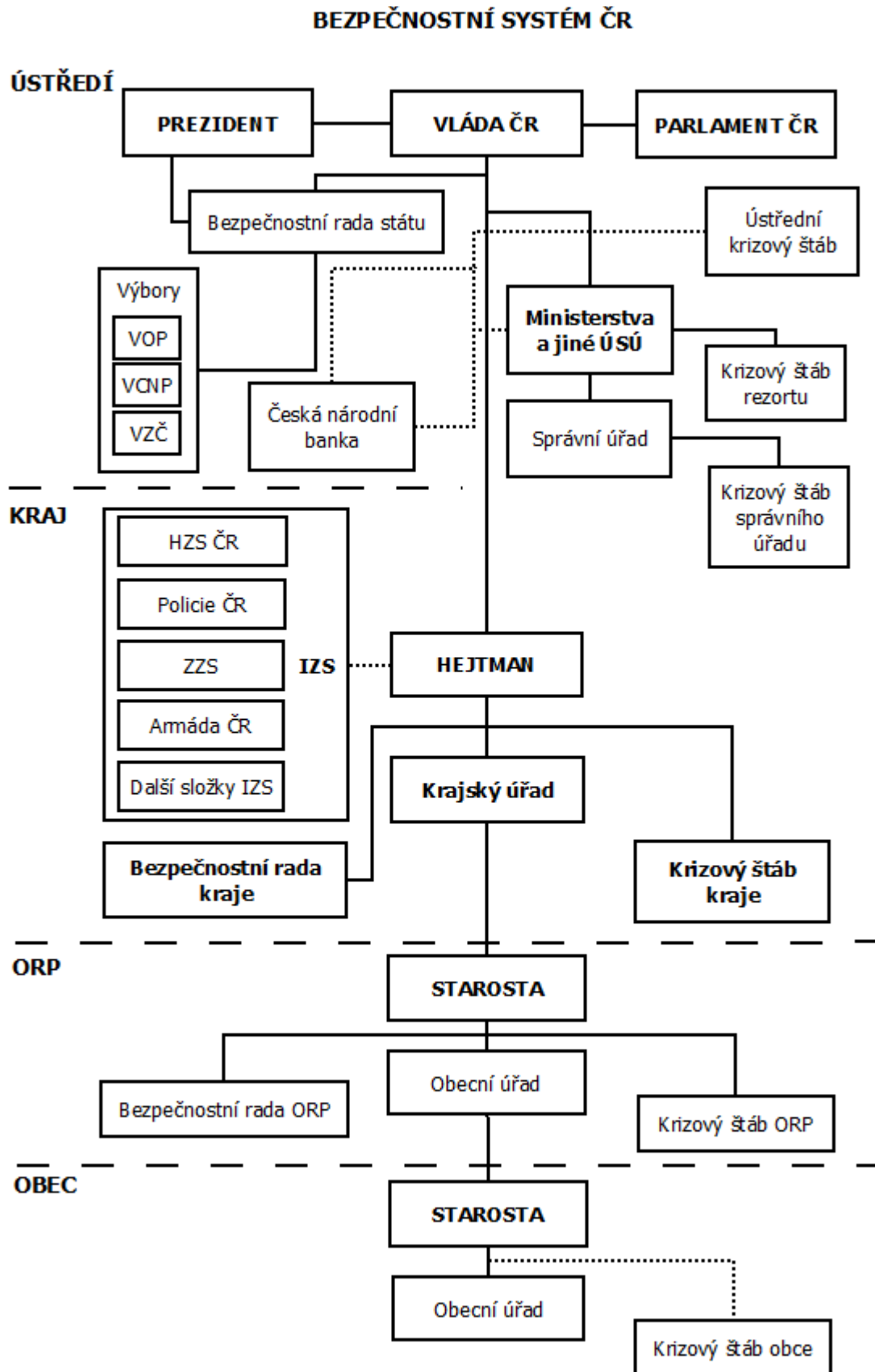
s militantním islámským radikálním hnutím. Praktiky terorismu, jako jsou zastrašování a nečekané útoky na zranitelná místa společnosti, však nejsou doménou pouze muslimských radikálů, ale ve velké míře také různých náboženských, separatistických a politických extrémních skupin. Terorismus je současným typem válek vedených záměrně s cílem zasáhnout civilní obyvatelstvo za účelem vyvolání nedůvěry ve vůdce a politiku a k následnému prosazení vlastních politických, náboženských či ideologických cílů.

Česká republika je v tomto ohledu dosud poměrně klidnou oblastí. V novodobých dějinách nebyla prozatím zasažena teroristickým útokem klasického charakteru. Většími hrozbami této kategorie jsou organizovaný zločin, korupce a kyberterorismus. Členstvím v mezinárodních společenstvích NATO a EU však na sebe Česká republika přebírá i odpovědnost celosvětovou. Určitá rizika vyplývají například ze zapojení do konkrétních mezinárodních konfliktů. Přítomnost terorismu v Evropě je reálnou hrozbou také pro ČR.

Důležitou kategorií, v níž lze identifikovat bezpečnostní hrozby, je oblast **kybernetické bezpečnosti**. Tento pojem je čím dál více aktuální v souvislosti s obrovským technologickým rozvojem a celosvětovou globalizací. Útok na počítačové sítě je relativně snadný a přináší dalekosáhlé negativní následky. Například narušení počítačové sítě některého z prvků kritické infrastruktury může způsobit vážné ohrožení státní bezpečnosti. Vláda České republiky proto přijala v roce 2011 usnesení č. 781 o ustavení Národního bezpečnostního úřadu gestorem problematiky kybernetické bezpečnosti a zároveň národní autoritou pro tuto oblast. Tímto usnesením je zřízena **Rada pro kybernetickou bezpečnost** a letos zahájilo činnost Národní centrum kybernetické bezpečnosti (NCKB) v Brně. Centrum je současně národním i mezinárodním koordinátorem v této oblasti.

1.1.3 Bezpečnostní rizika v ČR

Reálnými riziky pro Českou republiku jsou různé mimořádné události přírodního a antropogenního charakteru. Mezi přírodní patří především tzv. živelní pohromy, kterými jsou povodně, dlouhotrvající sucho, lesní požáry, sněhové kalamity, vichřice nebo sesuvy půdy. Přírodní nebezpečí představují také hromadné nákazy, kterými jsou epidemie, epifytie a epizootie. Antropogenními hrozbami jsou různé průmyslové havárie způsobené poruchou technologií, únikem nebezpečných chemických látek nebo radiace. Mezi běžná rizika pak patří dopravní nehody, požáry nebo přerušení dodávek energií.

Obrázek 1 Bezpečnostní systém ČR [3] (upravila Zetková, 2015)

1.2 Krizové řízení

Pojem řízení, jako český překlad pojmu management, vychází z latinského slovního spojení „manu agere“, což v překladu znamená „rukou vést“. Je chápán jako umění řídit a zahrnuje soubor činností, kterými jsou plánování, organizování, rozhodování, personální zajištění, vedení a kontrolování, které je třeba pro funkci organizace. Organizací může být jak právnická nebo podnikající fyzická osoba, tak také organizace ve smyslu orgánu státní správy nebo samosprávy. [4]

Krizové řízení je specifický manažerský obor, který se zabývá přípravou a řízením krizových situací, jejich prevencí, monitorováním, analýzou a vyhodnocením bezpečnostních rizik. Tímto pojmem může být definováno například řízení orgánů státní správy v případě ohrožení nebo narušení bezpečnosti daného územního celku.

Podle zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení, se krizovým řízením rozumí souhrn řídicích činností orgánů krizového řízení zaměřených na analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik a plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s přípravou na krizové situace a jejich řešením, nebo ochranou kritické infrastruktury. [5] Krizové řízení je nedílnou součástí řízení státu, kraje, obcí a organizací či jiných institucí, které mají zájem na rozvoji bezpečného života v území své působnosti. Jeho cílem je předcházet vzniku mimořádných událostí a krizových situací, včetně zajištění komplexní přípravy na jejich zvládnutí a zahájení potřebné obnovy společenského života v území postiženém mimořádnou událostí (MU). V širších souvislostech je krizové řízení chápáno i jako nástroj pro zajištění trvale udržitelného rozvoje společnosti.

1.2.1 Legislativní základ krizového řízení

Pro optimální zvládnutí a překonání krizového stavu je důležitá kvalitní připravenost a akceschopnost výkonných složek státu. Jejich postavení a činnost je vymezena Ústavou, ústavními zákony, zákony a prováděcími předpisy.

V letech 1999 a 2000 bylo přijato několik zásadních právních norem. Jsou to především tzv. krizové zákony, ale také další právní normy upravující konkrétní úkoly v této oblasti. Nejdůležitějšími z nich jsou zákon č. 353/1999 Sb., o prevenci závažných havárií, zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém

řízení (krizový zákon) a zákon č. 241/2000 Sb. o hospodářských opatřeních pro krizové stavy. Následuje rozdělení zákonů dle vymezených oblastí.

Ústavní zákony:

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., ústava České republiky.

Ústavní zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky. Účelem tohoto zákona je vymezení vyšších územních samosprávných celků na území České republiky.

Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky. Vymezuje zajištění svrchovanosti a územní celistvosti České republiky, ochrany jejích demokratických základů a ochrany životů, zdraví.

Zákony upravující oblast krizového řízení:

Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon). Stanovuje působnost a pravomoc orgánů státní správy a orgánů územních samosprávných celků a práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na krizové situace, které nesouvisejí se zajišťováním obrany České republiky před vnějším napadením, a při jejich řešení a při ochraně kritické infrastruktury a odpovědnost za porušení těchto povinností. Zapracovává příslušné předpisy Evropské unie a upravuje určování a ochranu evropské kritické infrastruktury.

Nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon).

Nařízení vlády č. 432/2010 Sb., o kritériích pro určení prvků kritické infrastruktury.

Vyhláška č. 75/2001 Sb., vyhláška Českého báňského úřadu, kterou se stanoví báňsko-technické podmínky pro zřizování využití a ochranu důlních děl vybraných pro využití při krizových situacích pro uplatňování preventivních, technických a bezpečnostních opatření a provádění kontrol.

Vyhláška č. 281/2001 Sb., vyhláška Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, kterou se provádí § 9 odst. 3 písm. a) zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon).

Zákony upravující oblast krizového plánování a ochrany obyvatelstva:

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. Vymezuje integrovaný záchranný systém, stanovuje složky integrovaného záchranného systému a jejich působnost, pokud tak nestanovuje zvláštní právní předpis, působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků, právu a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na mimořádné události a při záchranných a likvidačních pracích a při ochraně obyvatelstva před a po dobu vyhlášení stavu nebezpečí, nouzového stavu, stavu ohrožení státu a válečného stavu (dále jen "krizové stavy").

Nařízení vlády č. 463/2000 Sb., o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právnickými osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva.

Vyhláška č. 328/2001 Sb., vyhláška Ministerstva vnitra, o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému.

Vyhláška č. 380/2002 Sb., vyhláška Ministerstva vnitra k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva.

Další zákony:

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), vymezuje ustavení a působnost obcí, jako samosprávných společenství občanů.

Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů v platném znění.

Zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky v platném znění.

Vyhláška Ministerstva vnitra ČR č. 383/2000 Sb., kterou se stanoví zásady pro stanovení zóny havarijního plánování.

Vyhláška Správy státních hmotných rezerv č. 498/2000 Sb., o plánování a provádění hospodářských opatření pro krizové stavy.

Vyhláška Ministerstva vnitra ČR č. 380/2002 Sb., která řeší požadavky ochrany obyvatelstva v územním plánování a stavebně technické požadavky na stavby civilní ochrany nebo stavby dotčené požadavky civilní ochrany – stanovuje způsob provádění evakuace a jejího zabezpečení.

Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně v platném znění.

Zákon 237/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 12/2002 Sb., o státní pomoci při obnově území v platném znění.

Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách (vodní zákon), zejména § 66, který se týká záplavového území v platném znění.

Vyhláška Ministerstva životního prostředí ČR č. 236/2002 o způsobu a rozsahu zpracovávání návrhu a stanovování záplavových území.

Zákon č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky v platném znění.

1.2.2 Terminologie krizového řízení v oblasti státní správy

Krizovou situací se rozumí mimořádná událost podle zákona o integrovaném záchranném systému, narušení kritické infrastruktury nebo jiné nebezpečí, při nichž je vyhlášen stav nebezpečí, nouzový stav nebo stav ohrožení státu (dále jen „krizový stav“); [5]

kritickou infrastrukturou se rozumí prvek kritické infrastruktury nebo systém prvků kritické infrastruktury, narušení jehož funkce by mělo závažný dopad na bezpečnost státu, zabezpečení základních životních potřeb obyvatelstva, zdraví osob nebo ekonomiku státu; [5]

evropskou kritickou infrastrukturou nebo „EKI“ se rozumí kritická infrastruktura nacházející se v členských státech, jejíž narušení nebo zničení by mělo závažný dopad pro nejméně dva členské státy. Závažnost dopadu se posuzuje podle průřezových kritérií. To se vztahuje i na účinky způsobené meziodvětvovými závislostmi na jiných typech infrastruktury; [6]

hrozbou se rozumí jakýkoli fenomén, který má potenciální schopnost poškodit zájmy ČR. Hrozba může být přírodním, tedy na lidské činnosti přímo nezávislým jevem, nebo může

být způsobena aktérem nadaným vůlí a úmyslem - jedincem, skupinou, organizací, státem. Bezpečnostní strategie zohledňuje hrozby plynoucí z úmyslného jednání, které může poškodit zájmy a hodnoty ČR; [2]

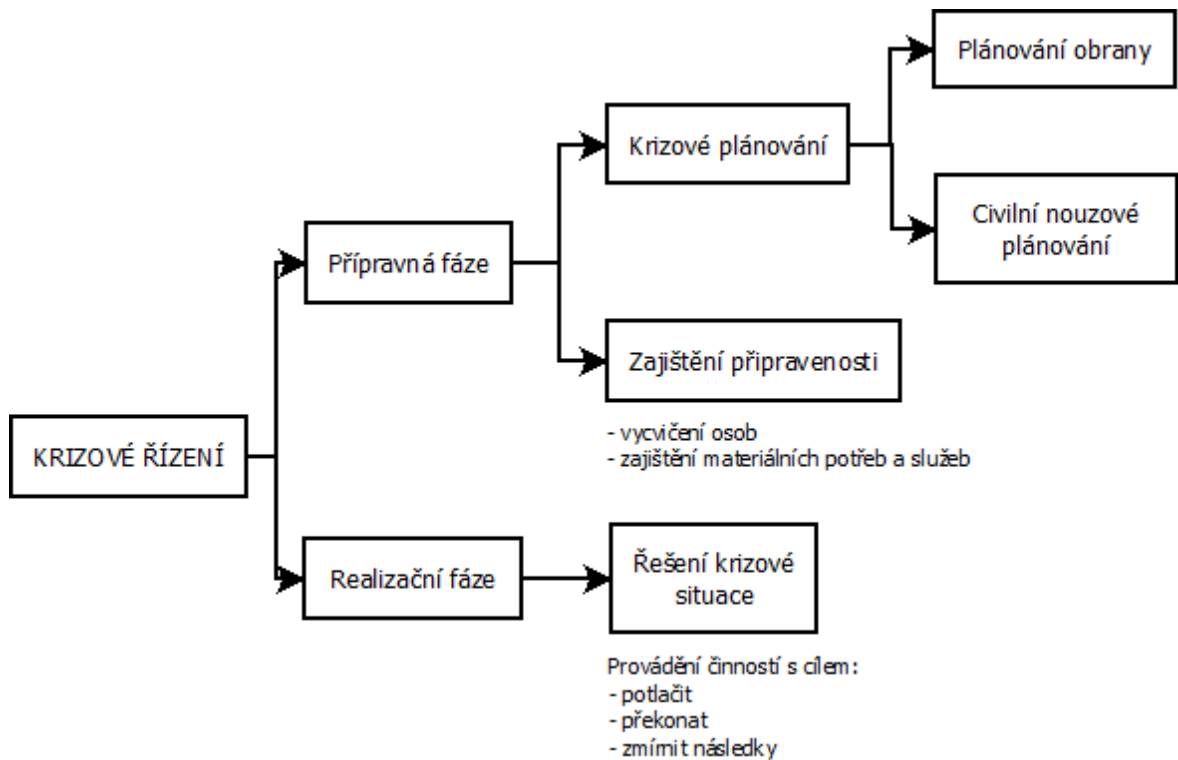
rizikem se rozumí možnost, že s určitou pravděpodobností vznikne událost, kterou považujeme z bezpečnostního hlediska za nežádoucí. Riziko je vždy odvoditelné a odvozené z konkrétní hrozby. Míru rizika, tedy pravděpodobnost škodlivých následků vyplývajících z hrozby a ze zranitelnosti zájmu, je možno posoudit na základě tzv. analýzy rizik, která vychází i z posouzení naší připravenosti hrozbám čelit; [2]

analýzou rizik se rozumí posouzení rizika buď z hlediska kvalitativního, nebo kvantitativního. Zahrnuje identifikaci rizika, stanovení frekvence, analýzu následků, sumaci a vyhodnocení rizika; [7]

ochranou KI se rozumí všechny činnosti zaměřené na zajištění funkčnosti, nepřetržitosti a celistvosti kritické infrastruktury s cílem zabránit hrozbě, riziku nebo zranitelnosti, zmírnit je a neutralizovat; [6]

1.3 Systém krizového řízení ČR

Řešení krizových situací je v kompetenci výkonných složek státu. Pro jejich úspěšné zvládnutí je důležitá jejich akceschopnost. Jejich postavení a činnost je vymezena zákonnými předpisy. Proces krizového řízení je rozdělen na přípravnou a realizační fázi, které jsou dále členěny dle následujícího schéma.

Obrázek 2 Proces krizového řízení E. Antušák (upravila Zetková, 2015)

1.3.1 Řešení mimořádných událostí

Na základě zákona **239/2000 Sb.**, o integrovaném záchranném systému, vznikl integrovaný záchranný systém (IZS) jako koordinovaný postup jeho složek při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací. [8] Jeho základními složkami jsou HZS ČR, jednotky požární ochrany, Zdravotnická záchranná služba a Policie ČR. IZS zajišťuje neustálou pohotovost pro příjem hlášení, vyhodnocení a řešení mimořádné události.

Klíčovým pro vymezení krizového řízení je zákon č. **240/2000 Sb.**, o krizovém řízení. Od nabytí své účinnosti prošel již mnoha novelizacemi a jeho aktuální verze je jedenáctá. Zákon definuje problematiku krizového řízení, přípravu na krizové situace, jejich řešení a ochranu kritické infrastruktury. Vymezuje stav nebezpečí, jako jeden ze čtyř krizových stavů. Dalšími třemi jsou nouzový stav, stav ohrožení státu a válečný stav.

Součástí souboru tzv. krizových zákonů je zákon **241/2000 Sb.**, o hospodářských opatřeních pro krizové stavy. Upravuje přijetí opatření po vyhlášení již zmíněných krizových stavů. Stanovuje práva a povinnosti fyzických a právnických osob v problematice zajištění materiálních potřeb pro řešení krizových situací. Informační podporou pro řízení a evidenci

požadavků na věcné zdroje ze strany orgánů krizového řízení je informační systém Krizkom, který vyvíjí a provozuje Státní správa hmotných rezerv.

1.3.2 Orgány krizového řízení ČR

Orgány krizového řízení je vláda ČR, ministerstva a další ústředně správní orgány, Česká národní banka, orgány krajů, obcí s rozšířenou působností a obcí. Koordinátorem přípravy na krizové stavy je Ministerstvo vnitra.

V čele orgánů krizového řízení stojí vláda ČR, která řídí a kontroluje činnost ostatních orgánů. Výhradní postavení mezi nimi zaujímá především Ministerstvo vnitra, Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo dopravy a Ministerstvo průmyslu a obchodu.

Stálým pracovním orgánem vlády pro koordinaci problematiky bezpečnosti ČR a přípravu návrhů opatření k jejímu zajišťování je Bezpečnostní rada státu (BRS). Je zřízena ústavním zákonem č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky. BRS připravuje vládě návrhy opatření k zajišťování bezpečnosti ČR. Jejími členy jsou předseda vlády a další členové vlády. Má čtyři stálé pracovní výbory:

- Výbor pro koordinaci zahraniční bezpečnostní politiky (v gesci ministra zahraničních věcí);
- Výbor pro obranné plánování (v gesci ministra obrany);
- Výbor pro civilní nouzové plánování (v gesci ministra vnitra);
- Výbor pro zpravodajskou činnost.

Pracovním orgánem vlády při řešení krizových situací je Ústřední krizový štáb. Jeho předsedou je ministr vnitra nebo obrany.

Na úrovni krajů a obcí s rozšířenou působností (ORP) je orgánem KŘ bezpečnostní rada v čele s hejtmanem kraje, respektive starosta v rámci obcí. Pracovním orgánem je krizový štáb. Složení a činnost bezpečnostní rady a krizového štábu je vymezena nařízením vlády č. 462/2000 Sb., k provedení zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení.

Orgány krizového řízení kraje a obcí

Praktická část této práce je zaměřena především na orgány státní správy na úrovni kraje, ORP a obcí. Proto na tomto místě uvádím podrobněji kompetence těchto orgánů v oblasti krizového řízení.

Hejtman kraje ve smyslu zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení zajišťuje připravenost kraje na řešení krizových situací (ostatní orgány kraje se na této připravenosti podílejí). Řídí a kontroluje přípravná opatření, činnosti k řešení krizových situací a činnosti ke zmírnění jejich následků prováděná územními správními úřady s působností na území kraje, orgány obcí s rozšířenou působností, orgány obcí nebo právníckými osobami a fyzickými osobami. Za tímto účelem zřizuje a řídí bezpečnostní radu kraje a krizový štáb kraje, schvaluje po projednání v bezpečnostní radě kraje krizový plán kraje ve spolupráci s HZS kraje.

Krajský úřad ve smyslu zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení za účelem zajištění připravenosti kraje na řešení krizových situací poskytuje součinnost HZS kraje při zpracování krizového plánu kraje a plní úkoly podle krizového plánu kraje.

HZS kraje ve smyslu zákona č. 239/2000 Sb., o IZS při přípravě na krizové situace a jejich řešení organizuje součinnost mezi správními úřady a obcemi v kraji, vede, zpracovává a plní úkoly a opatření. Dále řídí, zabezpečuje, koordinuje a organizuje opatření vyplývající z § 10 zákona č. 239/2000 Sb., a zákona č. 241/2000 Sb..

Starosta obce s rozšířenou působností podle zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení zajišťuje připravenost správního obvodu ORP na řešení krizových situací. Řídí a kontroluje přípravná opatření, činnosti k řešení krizových situací a činnosti ke zmírnění jejich následků prováděná územními správními úřady s působností ve správním obvodu ORP, orgány obcí, právníckými osobami a fyzickými osobami ve správním obvodu ORP. Za tímto účelem zřizuje a řídí krizový štáb ORP pro území správního obvodu ORP, který je současně krizovým štábem pro území správního obvodu obce, zajišťuje za krizové situace provedení stanovených krizových opatření v podmínkách správního obvodu ORP, přičemž správní úřady se sídlem na území správního obvodu ORP a právnícké a podnikající fyzické osoby jsou povinny stanovená krizová opatření splnit. Plní úkoly stanovené hejtmanem a orgány krizového řízení při přípravě na krizové situace a při jejich řešení a odpovídá za využívání informačních a komunikačních prostředků a pomůcek krizového řízení určených Ministerstvem vnitra.

Obecní úřad obce s rozšířenou působností za účelem zajištění připravenosti správního obvodu ORP na řešení krizových situací poskytuje součinnost HZS kraje při zpracování krizového plánu kraje a při zpracování krizového plánu ORP, plní úkoly podle krizového plánu ORP, vede evidenci údajů o přechodných změnách pobytu osob (§ 39d a 39e), vede

přehled možných zdrojů rizik, v rámci prevence, odstraňuje nedostatky, které by mohly vést ke vzniku krizové situace, a zřizuje pracoviště krizového řízení.

Starosta obce podle zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení zajišťuje připravenost obce na řešení krizových situací. Za účelem přípravy na krizové situace a jejich řešení může zřídit krizový štáb obce jako svůj pracovní orgán. V době krizového stavu zabezpečuje varování a informování osob nacházejících se na území obce před hrozícím nebezpečím a vyrozumění orgánů krizového řízení, pokud tak již neučinil HZS kraje, nařizuje a organizuje evakuaci osob z ohroženého území obce, organizuje činnost obce v podmínkách nouzového přežití obyvatelstva, zajišťuje organizaci dalších opatření nezbytných pro řešení krizové situace, zajišťuje za krizové situace provedení stanovených krizových opatření v podmínkách správního obvodu obce (správní úřady se sídlem na území obce, právnické osoby a podnikající fyzické osoby jsou povinny stanovená krizová opatření splnit), plní úkoly stanovené starostou ORP a orgány krizového řízení při přípravě na krizové situace a při jejich řešení a úkoly a opatření uvedené v krizovém plánu ORP a odpovídá za využívání informačních a komunikačních prostředků a pomůcek krizového řízení určených Ministerstvem vnitra.

Obecní úřad podle zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení organizuje přípravu obce na krizové situace. Poskytuje obecnímu úřadu ORP podklady a informace potřebné ke zpracování krizového plánu ORP. Vede evidenci údajů o přechodných změnách pobytu osob, podílí se na zajištění veřejného pořádku. Plní úkoly stanovené krizovým plánem ORP při přípravě na krizové situace a jejich řešení. Seznamuje právnické a fyzické osoby, způsobem v místě obvyklým, s charakterem možného ohrožení, s připravenými krizovými opatřeními a se způsobem jejich provedení.

Z uvedené legislativy vyplývá, že přímá odpovědnost za připravenost na řešení krizových situací a řešení následků krizové situace je na orgánech krizového řízení kraje, ORP a obcí. Především pak na krizovém štábu obce, který je vždy u počátku vzniku a dopadu vzniklé krizové situace na obyvatelstvo.

1.3.3 Krizové plánování

Nástrojem krizového řízení je **krizové plánování**. Je to soubor činností a postupů realizovaných orgány krizového řízení a jimi stanovenými státními či veřejnými institucemi,

právníckými a podnikajícími osobami pro realizaci cílů a úkolů k zajišťování bezpečnosti státu a obyvatelstva při krizových situacích. Krizové plánování řeší přípravu na vojenské i nevojenské krizové situace.

Cílem krizového plánování je příprava podmínek, postupů, informací, sil a prostředků pro zamezení možností vzniku mimořádných událostí a pro odstraňování jejich následků. Plánování probíhá v několika etapách. Je to v prvé řadě identifikace problému, zjišťování rizik a hrozeb. Dále analýza a vyhodnocení zranitelnosti konkrétního prvku či systému. Následuje příprava návrhů a postupů, zpracování dokumentu – krizového plánu a jeho přijetí. Aplikace opatření do praxe, sledování a vyhodnocování jejich účinnosti.

Základním dokumentem krizového plánování je **Krizový plán**. Dle zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení jej mají povinnost zpracovávat orgány krizového řízení. Jsou to ministerstva, ústřední správní úřady, Česká národní banka, kraje a ORP. Právnícké a podnikající fyzické osoby, které zajišťují naplňování krizových plánů, mají povinnost zpracovávat **Plány krizové připravenosti**. Subjekty kritické infrastruktury zpracovávají Plány krizové připravenosti subjektu KI. Struktura krizového plánu je tvořena základní, operativní a pomocnou částí.

Základní část obsahuje charakteristiku subjektu, zdroje rizik a přehled právnických a podnikajících fyzických osob zajišťujících opatření plynoucích z plánu. **Operativní část** zahrnuje přehled krizových opatření a jejich provádění, způsob zajištění nezbytných dodávek podle zákona č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a typové plány. **Pomocná část** obsahuje přehled související krizové legislativy, geografické dokumenty a zásady zacházení s plánem. U plánů krizové připravenosti dále seznam uzavřených smluv pro zajištění provádění opatření.

V současnosti bylo pro ČR vytipováno 24 krizových situací, ke kterým byly odbornými institucemi zpracovány návody a možnosti jejich řešení, jako doporučení pro konkrétní zpracovatele krizových plánů. [9]

Aktualizace krizových plánů je prováděna vždy po čtyřech letech od jejich schválení. V případě, že dojde ke změně, která má vliv na jejich obsah, je aktualizace provedena bezodkladně.

1.3.4 Havarijní plánování

Cílem havarijního plánování je vytvoření funkčního postupu pro případ vzniku mimořádné události. Dokumentem havarijního plánování je havarijní plán. Havarijní plány rozlišujeme na dva typy.

Plány objektové, kterými jsou:

- vnitřní havarijní plány připravenosti areálu provozovatele jaderných zařízení nebo objektů zařazených do skupin „A“ nebo „B“ dle zákona č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií, ve znění pozdějších předpisů,
- havarijní plány vodních děl pro ochranu vod před závadnými látkami,
- havarijní plány pro ochranu ovzduší v případě poruchy technických zařízení,
- havarijní plány pro řešení stavů nouze v dodávkách energií.

Havarijní plán je zde popisem činností, postupů a opatření prováděných při vzniku závažné havárie. Havárie je mimořádná událost antropogenního charakteru. Pravděpodobnost jejího vzniku lze do určité míry stanovit, jako i její následky. Zmírnění dopadů v areálu objektu řeší vnitřní havarijní plán. Vliv na okolí areálu řeší vnější havarijní plán. Ten slouží k ochraně obyvatelstva a životního prostředí v zóně havarijního plánování. Zpracovatelem plánů je provozovatel objektu.

Havarijní plány, kterými jsou:

- havarijní plán kraje,
- vnější havarijní plány.

Havarijní plán je zde souborem postupů, které požívají věcně příslušné orgány pro řešení záchranných a likvidačních prací při mimořádných událostech na území kraje. Cílem havarijního plánu je analýza rizik a informovanost o nich na území kraje, snížení škodlivých účinků mimořádných událostí, stanovení opatření k jejich odvrácení a způsobu odstraňování jejich následků. Zpracovatelem plánu je Hasičský záchranný sbor kraje. Havarijní plán kraje se zpracovává pro řešení mimořádných událostí, které vyžadují vyhlášení třetího nebo zvláštního stupně poplachu. [10]

Obsahem havarijního plánu jsou textové a grafické dokumenty. Dělí se na informační část, operativní část a plány konkrétních činností. Tyto vyplývají z konkrétního typu havarijního plánu a patří mezi ně například plán vyrozumění, varování, evakuace a další.

Účelem havarijních plánů je ochrana obyvatelstva. Jejich včasné varování je pouze prvotním předpokladem zvládnutí mimořádné události. Závisí totiž především na znalostech obyvatelstva, jak se při vzniku havárie zachovat. Na základě výsledků veřejných průzkumů by se při vzniku havárie většina dotázaných ukryla ve sklepech. Ale právě v těchto místech se udržují některé průmyslové škodliviny, jako je například amoniak nebo chlór, které jsou těžší než vzduch. Je proto velmi důležité obyvatelstvo v oblasti havarijního plánování seznámit se základními informacemi o objektech s možností vzniku havárie, o nebezpečných látkách, jejich vlastnostech a způsobech ochrany před jejich působením. Za informování veřejnosti v zóně havarijního plánování odpovídá krajský úřad. Obecně informovanost obyvatelstva zajišťují obecní úřady.

1.3.5 Ochrana obyvatelstva

Ústředním státním orgánem zabezpečujícím ochranu obyvatelstva je Ministerstvo vnitra. Podle zákona č. 239/2000 Sb., o IZS se ochranou obyvatelstva rozumí plnění úkolů civilní ochrany jako je **varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva**. Toto pojetí zákona vyplývá z Dodatkového protokolu I Ženevských úmluv z roku 1949 přijatého v Ženevě v roce 1977 o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů.

Hlavní působnost v oblasti přípravy na mimořádné události, záchranných a likvidačních pracích a ochraně obyvatelstva zajišťuje Integrovaný záchranný systém (IZS). Hlavní roli v systému zastává **Hasičský záchranný sbor České republiky**. Podílí se na krizovém plánování, zabezpečuje organizační a technická opatření ochrany obyvatelstva, především systém jednotného varování a vyrozumění. V jeho správě je 4564 sirén pokrývajících až 80 % území ČR. Zbývající přibližně 1500 sirén je ve správě měst a obcí. Pravidelně každou první středu v měsíci jsou prováděny celostátní zkoušky těchto sirén. [9]

Koncepce ochrany obyvatelstva

Koncepce ochrany obyvatelstva má v bývalém Československu a později v České republice dlouhou a bohatou tradici. Již po první světové válce v roce 1929 vzniklo Ústředí obrany obyvatelstva. Před druhou světovou válkou byl přijat zákon č. 82/1935 Sb., o ochraně a obraně proti leteckým útokům a byla zřízena Civilní protiletecká obrana. V roce 1951 bylo přijato Vládní usnesení o civilní obraně. V letech 1951–1970 byla civilní obrana zaměřena především na ochranu před účinky zbraní hromadného ničení. Reálnou hrozbou té doby

byl přímý ozbrojený konflikt. Z těchto důvodů byla zaváděna řada opatření k okamžité ochraně obyvatelstva. Byly budovány stálé úkryty, sklady prostředků individuální ochrany a zaváděna další cílená opatření k ochraně obyvatelstva. V roce 1973 byl přijat zákon č. 73/1973 Sb., o branné výchově. V roce 1983 vláda schválila Směrnici o Civilní obraně.

Politické změny v roce 1989 přinesly nové trendy ve vývoji civilní obrany. V roce 1991 přijala Rada obrany státu novou Koncepti Civilní obrany České a Slovenské Federativní Republiky. Po rozdělení federace v roce 1993 přišla vláda s návrhem řešit nový systém civilní obrany spolu s koncepcí AČR a přijala Dodatkové protokoly I a II k Ženevským úmluvám. V roce 1997 vláda usnesení č. 710/1997 Sb., uložila převést kompetence výkonu státní správy ve věcech civilní ochrany (CO) z Ministerstva obrany na Ministerstvo vnitra s termínem změny 1. ledna 2000. Došlo tak ke spojení Hlavního úřadu Civilní ochrana České republiky (CO ČR) a ostatních Regionálních úřadů CO s HZS ČR. Tímto skončila svoji činnost instituce Civilní ochrana České republiky a ústředním orgánem pro ochranu obyvatelstva se stalo Ministerstvo vnitra - Generální ředitelství HZS ČR.

Hlavním vládním dokumentem v problematice ochrany obyvatelstva byla v roce 2002 vládou schválena Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015. Ta byla aktualizována Koncepcí do roku 2013 s výhledem do roku 2020.

V současné době je platná verze Koncepce do roku 2020 s výhledem do roku 2030.

Pro minulou Koncepti vláda ČR schválila Aktualizovaný harmonogram pro realizaci opatření s hlavními úkoly do roku 2013. Díky jeho naplňování a realizaci daných opatření bylo již v předchozích letech dosaženo některých stanovených cílů.

V oblasti **varování obyvatelstva** se opatření zaměřila na objekty, v nichž se shromažďuje velké množství osob, jako jsou například sportovní haly nebo nákupní centra, a které mohou být ohroženy mimořádnou událostí. Koncepce navrhovala vybavit tato místa obousměrnými informačními systémy, připojenými na infrastrukturu systému varování, s možností detekce a varování obyvatelstva při nebezpečí či vzniku mimořádné události. V kontextu se stavebním zákonem uložila vymezit základní požadavky na projektování těchto staveb.

Vyšší důraz kladla již minulá koncepce na ochranu kritické infrastruktury. Pro tuto oblast byly vydány dva klíčové dokumenty: **Komplexní strategie KI** a **Národní program ochrany KI**.

Zaměřila se také na zlepšení kvality **vzdělávání obyvatelstva**. Koncepce navrhla do vzdělávání zapojit více občanských organizací a také sdělovací prostředky.

V oblasti ukrytí osob zachovala Koncepce předchozí trend. Neplánuje udržování stálých krytů, ale doporučuje tzv. improvizované ukrytí v prostorách běžných staveb a také využívání improvizovaných prostředků ochrany, které má občan běžně k dispozici.

Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030 byla projednána Bezpečnostní radou státu a v říjnu 2013 přijata vládou ČR. Dokument obsahuje analýzu aktuálního stavu, stanovení cílů a priorit ochrany obyvatelstva a koncepce rozvoje v jednotlivých významných oblastech. Součástí je také vyhodnocení stavu plnění opatření do roku 2013. Předmětem strategické analýzy a koncepce rozvoje jsou tyto vybrané oblasti:

- síly,
- věcné zdroje,
- úkoly ochrany obyvatelstva,
- krizové řízení,
- výchova a vzdělávání a
- věda a výzkum, vývoj, inovace.

Hlavním záměrem tohoto strategického dokumentu je celkové zkvalitnění systému ochrany obyvatelstva. Přináší požadavek na zpracování nové analýzy hrozeb, identifikaci slabých míst a přijetí řady konkrétních opatření. Garantem za přípravu a plnění opatření vyplývajících z Koncepce je GŘ HZS ČR.

Shrnutí kapitoly

Zajištění bezpečnosti na území ČR je jedním z hlavních úkolů vlády ČR. Problematika bezpečnosti a krizového řízení je vymezena platnými právními předpisy. Veřejná správa je povinna se těmito předpisy řídit. Pro řešení krizových situací musí tedy orgány krizového řízení zvolit rozhodnutí, které bude přijatelné, odborně, technicky a finančně správné, ze zdrojů, sil a prostředků státu.

2 SOUČASNÝ ZPŮSOB VZDĚLÁVÁNÍ V OBLASTI KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ

Cílem této kapitoly je analýza současných způsobů a koncepcí vzdělávání obyvatelstva.

K zajištění optimálního překonávání krizových situací je nutné trvalé vzdělávání a zlepšování odborné kvalifikace pracovníků veřejné správy odpovědných za oblast krizového řízení, členů jednotlivých složek IZS a příslušníků bezpečnostní sborů. Pozornost je třeba věnovat také vzdělávání občanů především v oblasti sebeochrany a vzájemné pomoci.

Přípravou na mimořádné události jsou pověřena jednotlivá ministerstva a správní úřady, a to v oboru své působnosti. Speciální postavení zaujímá Ministerstvo vnitra. Sjednocuje postupy ministerstev, krajských úřadů, obecních úřadů, právnických osob a podnikajících fyzických osob. Řídí činnost IZS, připravuje koncepci ochrany obyvatelstva, spravuje a provozuje jednotný systém varování a vyrozumění. Stanovuje způsoby a možnosti informování obyvatelstva, organizuje vzdělávání a školení v oblasti krizového řízení.

2.1 Vzdělávání orgánů krizového řízení

Krizové řízení je souhrn činností vykonávaných při řešení krizové situace. Tyto činnosti zajišťují především odborní pracovníci veřejné správy. Podmínkou výkonu činností v krizovém řízení a řešení konkrétních mimořádných událostí je získání odborné způsobilosti a opakované vzdělávání a upevňování odborných znalostí. Pro tento systém vzdělávání odborných pracovníků byla vytvořena **Koncepce vzdělávání v oblasti krizového řízení**. V současné době je v platnosti Koncepce z roku 2004 a pravidelně je prováděno zhodnocení průběhu jejího plnění. Poslední kontrola plnění proběhla v roce 2011 a následující je plánovaná na rok 2015. Z minulého hodnocení vyplývá, že nastavený systém je funkční a všechny cílové skupiny pracovníků pravidelně absolvují odborné vzdělávání.

2.1.1 Koncepce vzdělávání v oblasti krizového řízení

Cílem koncepce je stanovení cílových skupin, zpracování rámcových vzdělávacích programů pro tyto konkrétní cílové skupiny a realizace výkonu vzdělávání v odpovědnosti Ministerstva vnitra ve spolupráci s dalšími institucemi. Systém přípravy osob probíhá buď formou vyššího odborného popř. vysokoškolského vzdělání, nebo dalšího profesního vzdělávání k prohloubení potřebné kvalifikace. Vzdělávací programy jsou zpracovány formou

10 vzdělávací modulů (A – J). Každá cílová skupina má stanoven konkrétní modul. Finanční náklady na vzdělávání zaměstnanců státní správy jsou pokryty ze státního rozpočtu. Náklady na vzdělání pracovníků územních samospráv jsou hrazeny územními rozpočty.

Vzdělávání úředníků státní správy probíhá v Institutu pro veřejnou správu Praha a v dalších vzdělávacích zařízeních akreditovaných Ministerstvem vnitra v Praze, Brně a Ostravě a dalších místech. MV-GŘ HZS ČR organizuje v rámci Institutu pro ochrany obyvatelstva v Lázních Bohdaneč řadu odborných seminářů, například školení tajemníků bezpečnostních rad krajů. Organizuje samozřejmě také ve spolupráci s dotčenými ministerstvy vzdělání příslušníků ozbrojených sil a bezpečnostních sborů. Do systému vzdělávání jsou zapojeny také některé vysoké školy, např. Univerzita obrany Brno.

Další cílovou skupinou jsou odpovědné osoby u právnických osob a podnikající fyzické osoby s povinnostmi v krizovém plánování. Tyto osoby vzdělávají instituce akreditované dotčenými ministerstvy: MŠMT, MV a MZ. Kurzy zabezpečuje a organizuje Státní správa hmotných rezerv.

Vzdělávání volených funkcionářů nepodléhá nutnosti školení podle zvláštních předpisů. Provádí je HZS ČR formou jednodenního školení v jednotlivých krajích. Těmito volenými funkcionáři jsou starostové ORP, primátoři statutárních měst a starostové městských částí Prahy. Témata jsou zaměřena na působnost a pravomoci orgánů vyplývajících z legislativních předpisů. Tyto vzdělávací materiály jsou trvale zveřejněny na webovém portálu GŘ HZS ČR. Vzdělávání starostů jednotlivých obcí zajišťují HZS krajů.

Do vzdělávání jsou zapojeny také vysoké školy a to tím způsobem, že mohou akreditovat studijní programy zaměřené na vzdělávání odborníků v oblasti bezpečnosti a krizového řízení. Tyto školy mají možnost spolupracovat s příslušníky HZS ČR například při provádění praktického výcviku studentů. Jak již bylo popsáno výše, je v současné době také zaváděno odborné vzdělávání studentů pedagogických fakult.

2.1.2 Cvičení orgánů krizového řízení

Podle zákona o krizovém řízení je stanoveno ověřovat připravenost orgánů krizového řízení na řešení krizových situací. Základní formou přípravy a je cvičení. V zákoně jsou stanoveny dva druhy cvičení, a to prověřovací a taktická. Hlavním cílem těchto cvičení je zdokonalovat připravenost orgánů, ověřovat metodiky práce a zlepšovat pracovní postupy, ověřovat informační a komunikační vazby orgánů krizového řízení, ověřovat adekvátnost

krizových, havarijních, typových a operačních plánů, shromažďovat informace a poznatky k jejich revizi a doplnění.

2.2 Vzdělávání veřejnosti

Vzdělávání obyvatelstva pro případ mimořádných událostí je důležitým úkolem vlády, protože pouze vzdělaní a informovaní obyvatelé budou umět správně reagovat na opatření přijímaná za mimořádných událostí a mohou tak lépe chránit sami sebe i své blízké. Konkrétní úkoly, opatření a postupy týkající se vzdělávání obyvatelstva stanovuje Koncepce ochrany obyvatelstva zmíněná již na konci předcházející kapitoly.

Pro účel vzdělávání obyvatelstva existuje dostatek zdrojů informací zpracovaných a vydaných orgány veřejné správy a samosprávy. Informační materiály zaměřené na oblast krizového řízení nabízí také různé zájmové organizace. Jsou jimi různé letáky, brožurky, případně další audiovizuální pomůcky zabývající se problematikou OO, vztahené na chování a konání jednotlivců a skupin při řešení konkrétních situací souvisejících s možnými MU v jejich oblasti (obci nebo regionu).

Zatímco u odborníků lze činnosti podporující získání znalostí a dovedností problematiky krizového řízení direktivně organizovat, u obyvatel je možné pouze vhodným způsobem motivovat k zájmu o tuto problematiku. Žijeme však v oblasti, kde se zdá, že žádná větší bezpečnostní rizika nehrozí. Vyvolání zájmu a motivace obyvatelstva o vzdělávání k sebeochraně, tak důležité pro jejich životy a životy jejich blízkých, je značně obtížné.

Je nezbytné soustavně hledat nové vhodné formy a metody pro získání jejich zájmu alespoň o základní části sebeochrany a vzájemné pomoci. Ať již jde o způsoby varování v případě vzniku mimořádné události, způsoby tísňového volání, problematiku evakuace (opuštění bytu, evakuační zavazadlo, apod.), způsoby improvizovaného ukrytí a individuální ochrany (např. v případě havárie s únikem nebezpečných škodlivin).

Jedinou cestou ověření znalostí a dovedností u skupiny ostatních dospělých osoby je reakce občana na skutečnou mimořádnou událost. Aby reakce dané skupiny občanů byla adekvátní konkrétní situaci, je nezbytné neustále dodávat občanské veřejnosti objektivní, stručné a výstižné informace týkající se jejich bezpečnosti.

K tomu mohou napomoci informace na internetových stránkách GŘ HZS ČR či příslušného kraje a obce s rozšířenou působností.

2.3 Vzdělávání na školách

V roce 1991 byl MŠMT vydán první pokyn k výuce problematiky ochrany člověka za mimořádných událostí, který však vzhledem k jeho doporučujícímu charakteru nebyl školami ve větší míře akceptován. Po událostech v září 2001 v USA a povodních v roce 2002 v ČR přijala vláda ČR usnesení ze dne 8. ledna 2003 č. 11 k *Přehledu vybraných problémů k prioritnímu řešení, které byly identifikovány v průběhu řešení krizové situace vzniklé v důsledku rozsáhlých povodní v srpnu 2002*, na základě kterého vznikl další pokyn MŠMT k výuce předmětné tematiky, který již blíže specifikoval obsah a rozsah učiva a delegoval na ředitele školy rozhodnutí o formě výuky. Tento pokyn však pozbyl platnosti se schválením zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, který nastavil nové principy v politice pro vzdělávání žáků od 3 do 19 let. Oblast ochrany člověka za mimořádných událostí se stala součástí rámcových vzdělávacích programů pro předškolní, základní, gymnaziální a střední odborné vzdělávání. Rámcové vzdělávací programy (RVP) vymezují závazný rámec vzdělání v jednotlivých školních etapách. Každá škola je povinna na základě těchto rámcových vzdělávacích programů definovat školní vzdělávací programy. Tyto dokumenty nahradily tradiční osnovy.

Obsah a rozsah výuky problematiky ochrany člověka za mimořádných je v rámcových vzdělávacích programech zpracován dle věku žáků a požadavků na vzdělávání v jednotlivých stupních vzdělávání při akceptaci požadavku, že daná problematika prostupuje celým procesem tohoto vzdělávání. Učitelé mohou tuto problematiku učit tak, jak je stanovena v RVP, tj. po jednotlivých předmětech, nebo využít disponibilních hodin a odučit ji touto formou, tj. jako samostatný předmět.

Opatřením ministra školství, mládeže a tělovýchovy č. j. MSMT-2647/2013-210 ze dne 29. ledna 2013, byly schváleny revidované Rámcové vzdělávací programy pro základní školství, do kterých byla ve větším rozsahu zapracována i problematika ochrany člověka za běžných rizik a mimořádných událostí. Z celkem devíti vzdělávacích oblastí je tato problematika součástí sedmi, tj. prolíná se téměř celým vzdělávacím programem. Konkrétně bylo rozšířeno a specifikováno učivo a doplněny dílčí cíle vzdělávání. Podle těchto nově upravených rámcových vzdělávacích programů začali učitelé učit od září 2013. Všechny úpravy byly tvořeny ve spolupráci s tehdejšími Výzkumným ústavem pedagogickým (nyní

Národním ústavem pro vzdělávání) a prošly řadou připomínkových řízení, na kterých museli zástupci MV-GŘ HZS ČR obhajovat veškeré změny v dokumentu.

V roce 2014 byla mezi MŠMT, Ministerstvem obrany a MV-GŘ HZS ČR zahájena spolupráce na úpravě rámcových vzdělávacích programů pro střední vzdělávání.

Do budoucna se uvažuje i o možnosti zavedení samostatného předmětu s problematikou bezpečnosti, tj. kromě problematiky ochrany člověka za běžných rizik a mimořádných událostí by se zde vyskytovala i problematika výchovy občana k obraně státu, dopravní výchova a první pomoc.

Vzhledem k tomu, že tato problematika je poměrně rozsáhlá a dosti náročná, MV-GŘ HZS ČR ve spolupráci s Ministerstvem zdravotnictví a Asociací Záchraný kruh, která se dlouhodobě věnuje pomoci školám při výuce této problematiky, a pod vedením MŠMT zpracovalo metodickou pomůcku pro učitele „Podklady k výuce témat ochrany člověka za běžných rizik a mimořádných událostí v základních školách“. Tento materiál podrobně rozpracovává problematiku po jednotlivých ročnících s ohledem na věk žáků a důrazem na opakování probraného. Učitelům nabízí definice jednotlivých pojmů a termínů, návrhy forem implementace do výuky, přehled dostupných pomůcek a učebnic, ale také soubor testových otázek po ročnících a odkazy na další zdroje k této tematice. Tento materiál nebyl vydán v knižní podobě, ale lze si jej stáhnout z portálu rvp.cz nebo z webových stránek MV-GŘ HZS ČR. I tento materiál byl tvořen s odborníky z Národního ústavu pro vzdělávání.

Současně s přijetím upravených RVP proběhla po celé ČR školení učitelů a to ve spolupráci s MŠMT, Národním institutem pro další vzdělávání (NIDV), Ministerstvem dopravy, Asociací Záchraný kruh, MV-GŘ HZS ČR a HZS krajů. Výsledkem této práce bylo proškolení cca 3500 učitelů, což bylo oproti roku 2012 trojnásobné zvýšení počtu učitelů.

V roce 2011 vláda schválila dokument Začlenění tématik „Ochrana člověka za mimořádných událostí, péče o zdraví a dopravní výchova“ do studijních programů pedagogických fakult. Cílem je připravit absolventy těchto škol na zvládnutí mimořádných událostí tak, aby byli schopni chránit sebe i děti, a také tuto problematiku vyučovat. Na tvorbě materiálu se podílela kromě Ministerstev vnitra, zdravotnictví a dopravy také řada vysokých škol. Základ studijního programu byl doplněn také o informace o možných hrozbách.

Shrnutí kapitoly

Vzdělávání v oblasti krizového řízení v současné době probíhá dle stanovených programů. Vzdelávání orgánů státní správy se řídí platnou Konceptí vzdělávání v oblasti krizového řízení. Naplňování cílů této koncepce je pravidelně kontrolováno. Ve školství je postupně problematika zvládnutí krizových situací zařazována do rámcových vzdělávacích programů. V současné době je tento program funkční především na základních školách. Nejhorší uchopitelnou skupinou, co se týče vzdělávání v krizových situacích, je veřejnost. Vzdělávání pozbývá koncepčního řešení. Je třeba hledat vhodné informační kanály, způsoby a prostředky na zajištění alespoň minimálních znalostí obyvatelstva k sebeochraně a vzájemné pomoci při řešení krizové situace.

3 KOMPETENCE PŘI ZAJIŠTĚNÍ VZDĚLÁVÁNÍ V OBLASTI KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ

Kompetence je souborem znalostí, způsobilostí a dovedností vykonávat určitou činnost správně a efektivně. Kompetence v oblasti státní správy je souhrnem pravomocí a povinností vymezením působnosti. Ve vzdělávání pojem znamená schopnost znalosti a dovednosti používat a předávat. Klíčové kompetence vyjadřují souhrn dovedností důležitých pro osobní rozvoj, k výkonu profese a ke společenské odpovědnosti.

3.1 Kompetence pro vzdělávání orgánů krizového řízení

3.1.1 Realizace koncepce vzdělávání ve státní správě

Vzdělávání odborníků v oblasti krizového řízení po odborné stránce zajišťuje Ministerstvo vnitra společně s Ministerstvem obrany a Správou státních hmotných rezerv. Koordinací bylo pověřeno MV – GR HZS ČR. Na přípravě obsahu, formách realizaci odborného vzdělávání Ministerstvo vnitra spolupracuje také s Ministerstvem zdravotnictví. Na problematice se podílí také Výbor pro civilní a nouzové plánování, jehož poradním orgánem je stálá mezirezortní pracovní skupina složená právě ze zástupců MV, MO, MZ, MŠMT a SSHR.

System vzdělávání

System vzdělávání je rozčleněn na dvě úrovně, a to na vyšší nebo vysokoškolského vzdělávání a další profesní vzdělávání.

Vzdělávání na vysokých školách (VŠ) probíhá v rámci akreditovaných vzdělávacích a studijních programů akreditovaných MŠMT. Zpracování těchto programů je v kompetenci daných škol. Témata jsou zaměřena na základní cíle a řešení problematiky krizového řízení v ČR i zahraničí, na metody a nástroje řešení krizových situací, na využití informačních a komunikačních systémů, na prevenci a ekonomická hlediska řešení krizových situací. Povinným standardem pro vzdělávání na vysokých školách je dokument Společné minimum pro potřeby vzdělávání odborníků v oblasti bezpečnosti, schválen usnesením BRS v červenci 2007.

Další profesní vzdělávání je zaměřeno na problematiku obrany státu, ochrany obyvatelstva, ekonomiky, vnitřní bezpečnosti a pořádku, požární ochrany, zdravotnictví, HOPKS a IZS.

Cílovými skupinami jsou:

- zaměstnanci územních samosprávných celků;
- státní a ostatní zaměstnanci ve správních úřadech;
- osoby, jejichž služební vztahy se řídí zvláštními právními předpisy pro ozbrojené síly a bezpečnostní sbory (např. HZS ČR, AČR, PČR atd.);
- ostatní osoby u právnických osob a podnikajících fyzických osob, jejichž pracovní náplň je dotčena povinnostmi ve vztahu ke krizovému plánování;
- volení a další funkcionáři nepodléhající požadavkům na vzdělávání podle výše uvedených právních předpisů a vyžadující individuální přístupy. Jsou to především členové Parlamentu ČR, Kanceláře prezidenta republiky, hejtmani krajů, primátoři a starostové obcí, ČNB a funkcionáři uvedení v § 2 zákona č. 218/2002 Sb., o službě státních zaměstnanců ve správních úřadech a o odměňování těchto zaměstnanců a ostatních zaměstnanců ve správních úřadech (služební zákon).

Cílovými skupinami po nabytí účinnosti služebního zákona u správních úředníků jsou:

- státní zaměstnanci ve služebních úřadech jsou vzděláváni v rámci obecné části úřednické zkoušky dle vzdělávacího modulu A;
- státní zaměstnanci v oboru služby č. 33. Vnitřní věci jsou vzdělávání pro oblasti krizového řízení, civilního nouzového plánování, požární ochrany, ochrana obyvatelstva a IZS v rozsahu vzdělávacích modulů B až J a č. 60. HOPKS v rámci úřednické zkoušky v rozsahu vzdělávacího modulu H.

Vzdělávání v oblasti krizového řízení vychází z platné legislativy a je nezbytným základem krizového řízení v České republice.

3.1.2 Realizace koncepce vzdělávání ve zdravotnictví

Připravenost osob v řídicích funkcích pro oblast zdravotnictví je řešena **Koncepcí krizové připravenosti zdravotnictví České republiky**, schválené Bezpečnostní radou státu dne 3. dubna 2007 usnesením č. 9.

Předpokladem pro přípravu lidských zdrojů je dosažená úroveň schopností zdravotnického personálu a další zvyšování jejich znalostí prostřednictvím celoživotního profesního vzdělávání. V této oblasti je to především zapojení lékařské vědy v oboru urgentní medicíny a medicíny katastrof. Dále také zapojení vysokých škol, rozvoj bezpečnostního výzkumu, přenos výsledků výzkumu do praxe, zvyšování účinnosti procesu řízení, zkvalitňování postupů urgentní medicíny a medicíny katastrof.

Systematické odborné vzdělávání je zajišťováno a odvozováno dle konkrétní působnosti v oboru urgentní medicíny a medicína katastrof. V oboru působí vzdělávací instituty a školy krizového managementu. Profesionální institucemi jsou Česká lékařská komora, Odborná lékařská společnost urgentní medicíny a medicíny katastrof a Česká asociace sester. Dále jsou to akreditovaná pracoviště Zdravotnické záchranné služby. Pro vybrané specializace zdravotnictví jsou akreditovány odborné vzdělávací programy, certifikované kurzy a pravidelné odborné akce. Těmi jsou například Dostálovy dny, Medicína katastrof Hradec Králové, Brněnské dny medicíny katastrof. Praktická část přípravy probíhá buď centrálně na Rallye Revíz nebo oblastně ve vzdělávacích a výcvikových střediscích Zdravotní záchranné služby.

System vzdělávání zahrnuje velké množství úrovní od vrcholového vzdělávání, přes odborné vzdělávání ve vymezených oblastech zdravotnické péče spolu s přípravou pracovníků krizového řízení zdravotnictví a pokrývající jak taktickou tak i operační úroveň řízení. Strategická úroveň řízení v kompetenci ministerstva zdravotnictví.

3.2 Kompetence pro výchovu obyvatelstva

3.2.1 Preventivně výchovná činnost HZS ČR

Preventivně výchovná činnost je zákonem č. 239/2000 Sb. uložena do kompetence MV – GŘ HZS ČR. Podle tohoto zákona mají fyzické osoby pobývajících na území České republi-

ky právo na informace o opatřeních k zabezpečení ochrany obyvatelstva a na poskytnutí instruktáže a školení ke své činnosti při mimořádných událostech. MV – GŘ HZS ČR za tímto účelem organizuje instruktáže a školení v oblasti ochrany obyvatelstva a pro přípravu složek integrovaného záchranného systému zaměřené na jejich vzájemnou součinnost. K tomuto účelu zřizuje vzdělávací zařízení. HZS krajů organizuje instruktáže a školení v oblasti ochrany obyvatelstva a přípravě složek IZS zaměřené na jejich vzájemnou součinnost. Jsou povinny informovat obce, právnické a fyzické osoby s charakterem možného ohrožení obyvatelstva a s přípravou záchranných a likvidačních prací. [8]

Obce mají dle zákona č. 239/2000 Sb. mají povinnost provádět preventivně výchovnou činnost v rámci své působnosti.

Právnické s podnikající fyzické osoby mají povinnost zajistit organizaci a přípravu k sebeochraně svým zaměstnancům v případě, že jsou zahrnuty v havarijním plánu kraje nebo vnějším havarijním plánu.

Obsahem vzdělávacích programů MV - GŘ HZS ČR jsou tato témata:

- zdroje nebezpečí vzniku MU v místě bydliště a pracoviště;
- opatření k záchraně a ochraně zdraví, života a majetku;
- způsoby varování, vyznění a evakuace;
- poskytování první pomoci;
- používání hasicích přístrojů;
- improvizované ukrytí, improvizovaná ochrana.

HZS krajů v rámci preventivně výchovné činnosti (PVČ) zpracovávají pro svou činnost roční plány, které vychází z plánu PVČ Ministerstva vnitra v souladu s Konceptí ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030. Za zpracování plánu odpovídá krajský koordinátor PVČ jmenovaný pokynem krajského ředitele HZS. Pověřenými osobami k výkonu PVČ jsou územní koordinátoři. Na poli prevence dlouhodobě celorepublikově MV - GŘ HZS ČR spolupracuje s občanským sdružením Asociace Záchranný kruh a s občanským sdružením Citadela Bruntál. Prostřednictvím akreditovaného vzdělávacího programu HASÍK CZ realizují preventivní činnost na základních školách. HZS ČR se také aktivně podílí na vzdělávání učitelů zapojených do výuky ochrany člověka za mimořádných událostí (OČMU). Tyto akreditované kurzy pro učitele pořádají ve spolupráci s Národním institutem pro další vzdělávání. Další oblastí činnosti HZS ČR je také vzdělávání seniorů. Například ve Zlínském kraji je to v rámci projektu Senior akademie ve

spolupráci s Městskou policií Zlín. Formou přednášek působí HZS Zlínského kraje také mezi různými zájmovými a specifickými skupinami obyvatelstva, kterými jsou například hendikepované osoby. Stanice HZS krajů pravidelně pořádají dny otevřených dveří, a to každý pátek 13. v průběhu celého roku. Den požární bezpečnosti proběhl letos 13. března ve spolupráci s Českou asociací hasičských důstojníků.

3.2.2 Vzdělávací organizace

Zapojení soukromého sektoru je regulováno pomocí jasných pravidel, prostřednictvím udělovaných akreditací a kontrolou tak, aby obyvatelstvo získávalo kvalitní informace.

Asociace Záchranný kruh je nezisková organizace sdružující záchranářské subjekty a jiné odborné instituce. Podílí se na systému informování a varování obyvatelstva. Zabývá se tvorbou již výše zmíněných výukových materiálů pro školy, organizuje vzdělávání pro různé cílové skupiny. Ve spolupráci s Ministerstvem dopravy a jeho oddělením BESIP vytváří vzdělávací spoty pro výuku dopravní výchovy na školách. Vyvíjí interaktivní kurzy či mobilní výukové aplikace.

Asociace provozuje internetový bezpečnostní portál pro města a obce, jehož cílem je zlepšení informovanosti a pomoci občanům v nebezpečí. Tento portál byl na Mezinárodní konferenci bezpečnostního managementu v roce 2008 pořádané sdružením ASIS ČR vyhlášen bezpečnostním projektem roku 2007. Je provozován za podpory MŠMT a mnoha dalších organizací.

Asociace podporuje vzdělávání obyvatelstva také návrhy zajímavých projektů. Jedním z nich je na příklad právě budované Centrum zdraví a bezpečí v blízkosti karlovarské KV Arény. Sloužit bude pro vzdělávání a praktickou přípravu dětí a mládeže v sebeochraně a chování v mimořádných situacích.

Obrázek 3 Záchranný kruh – logo a ukázka informačního obrázku

Centrum pro bezpečný stát je občanské sdružení zabývající se vzděláváním občanů i orgánů státní správy. Provádí aplikovaný výzkum zaměřený na ochranu obyvatelstva, krizové řízení a problematiku kritické infrastruktury. Od roku 2013 je sdružení Radou vlády pro výzkum, vývoj a inovace zařazeno do seznamu výzkumných organizací. Konkrétní výzkumné projekty řeší například získávání nových poznatků, nástrojů a metod ke zlepšení akceschopnosti a připravenosti IZS pro případ úniku nebezpečných chemických látek či radiační havárie.

Sdružení se podílelo na projektu elektronických skript pro studenty vysokých škol. Provozuje internetový portál Ochrana obyvatel. Je zaměřený na pomoc orgánům krizového řízení i občanů. Pro žáky základních škol nabízí zábavné interaktivní hry s názvem Škola hrou zaměřené na základní znalosti ochrany obyvatelstva. Je autorem elektronické publikace CO DĚLAT. S pomocí této publikace provedlo sdružení v roce 2012 ve spolupráci s Institutem ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč výzkumnou kampaň mezi studenty vysokých škol. Cílem výzkumu bylo zjistit jejich znalosti v problematice ochrany obyvatelstva, názor na potřebu těchto znalostí. Výzkumu se zúčastnilo celkem 964 studentů. Z výzkumu vyplynulo, že nejvíce znalostí získali na základních a středních školách. Jejich skutečné znalosti ověřené tímto dotazníkem však byly poměrně nedostatečné. Závěrem výzkumu tedy je doporučení položit velký důraz na vzdělávání na školách. Dospělé obyvatelstvo má o získávání znalostí malý zájem.

ASIS International

Osvětu na poli krizového řízení provádí také mezinárodní společnost ASIS se zastoupením v ČR. Je sdružením odborníků na bezpečnost z celého světa s cílem pracovat na rozvoji bezpečnosti jak ve státní správě, tak také v soukromém sektoru. Společnost vydává vlastní odborné publikace a časopisy, organizuje semináře a přednášky, provozuje internetové diskuzní fórum. Aktuálně se na národní úrovni zabývají například problematikou bezpečnosti nemocnic nebo krizového řízení na školách. Na toto téma uspořádali letos v březnu přednášku na téma krizové připravenosti škol včetně simulace mimořádné události.

3.3 Kompetence pro vzdělávání ve školství

Odpovědnost za vzdělávání na školách samozřejmě nese Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

Základní školy mají v současné době nejlépe zpracovanou tematiku vzdělávání ochrany obyvatelstva. Ve své kompetenci také mají nejdůležitější období pro vzdělání nové generace občanů. Pro podporu vzdělávacího programu OČMU mohou školy využívat různé zdroje informací například knihy z nakladatelství Fortuna a Albra nebo filmy a videoklipy připravené HZS ČR – Hasiči varují, Šťěstí přeje připraveným, Výchova dětí v oblasti požární ochrany a další.

V letech 2006 až 2008 byl realizován projekt **NAPLNO**. Cílem bylo vytvoření vzorového kurzu pro výuku OČMU a to tak, aby tuto tematiku mohl vyučovat každý učitel a to i bez předešlého vzdělání odborně a kvalitně. Tato příručka je stále aktuální metodickou pomůckou pro učitele.

Ministerstvo obrany v rámci přípravy občanů k obraně státu **POKOS** připravilo pro podporu výuky OČMU materiál "Metodické doporučení k problematice přípravy občanů k obraně státu". Je určen pro učitele 1. a 2. stupně základních škol. Na úrovni krajů pravidelně pořádají Krajská vojenská ředitelství školení těchto učitelů. Kromě toho provádí AČR také prezentace na školách nebo pochod pro žáky 2. stupně ZŠ s ukázkami výcviku a vojenské techniky.

HASÍK CZ

Akreditovaným programem pro vzdělávání na základních školách je projekt **HASÍK CZ** občanského sdružení Citadela Bruntál. Vznikl na základě nadšení dvou profesionálních hasičů, kteří se k zájmu o výuku dětí v ochraně při mimořádných událostech a požární ochraně inspirovali při svém pracovním pobytu v Kanadě. V jeho počátku, v roce 1996, ho podpořila Česká asociace hasičských důstojníků. Na základě získaných praktických zkušeností v Českém prostředí pak byla zpracována metodická příručka pro instruktory a byla zahájena činnost na školách. Vzdělávací program byl v roce 2013 akreditován MŠMT. Instruktory vzdělávacího programu jsou profesionální hasiči, kteří předávají žákům kromě důležitých znalostí z oblasti ochrany také praktické poznatky ze své praxe. Také na svých webových stránkách nabízí dětem různé materiály pro zábavnou výuku. Program působí celkem v 10 krajích. Za organizaci a realizaci výukového programu odpovídají krajské ko-

ordinátoři preventivně výchovné činnosti HZS krajů. Výuka je určena dětem dvou věkových kategorií a to pro 2. a 6. třídu základní školy. Každoroční realizací programu na škole jsou tak systematicky vzdělávány všechny děti. U nich se setkává tento program s velkým ohlasem.

Obrázek 4 Citadela Bruntál – výuka programu HASÍK CZ na ZŠ Dolní Moravice

Mateřské školy mohou k výuce základních znalostí na předškolní úrovni využít časopis Pastelka zaměřený na ochranu člověka za běžných rizik nebo různé tematické didaktické pomůcky a hry. Vývojem takových her se zabývá asociace Záchranný kruh v rámci projektu pro MŠ „Včas umět a znát je napořád“. Nabízí také metodické pomůcky pro pedagogy MŠ, které jsou zaměřeny na oblasti běžných rizik, osobního bezpečí, dopravní a ekologické výchovy, požárů, a jiných mimořádných událostí.

Střední školy mohou pro vzdělávání také čerpat inspiraci z projektů Asociace Záchranný kruh nebo materiálů HZS Jihomoravského kraje - Fire Brno, kteří vytvořili projekt a brožuru „Vaše cesty k bezpečí, aneb chytré blondýnky radí“, v němž pracovníce HZS JMK a

Diecézní charity Brno poskytují rady, jak se chovat při ohrožení v rámci mimořádných událostí nebo v důsledku kriminality. Obsahuje celkem 33 témat z ochrany obyvatelstva, bezpečnosti a požární prevence.

Shrnutí kapitoly

Kompetence v oblasti krizového řízení a také vzdělávání jsou jasně stanovena legislativou. Hlavní kompetence v oblasti vzdělávání a preventivně výchovné činnosti má MV – GR HZS ČR. Je odpovědné za vzdělávání orgánů krizového řízení. Podílí se na vzdělávání ve školství a to jak učitelů, tak žáků. Je zapojeno do osvětových akcí pro veřejnost. Do vzdělávání obyvatelstva je přínosem kromě angažovanosti MV – GR HZS ČR a odpovědných orgánů krizového řízení zapojovat také nestátní neziskové organizace. Ty mohou oslovit obyvatelstvo díky cíleně zaměřeným projektům, provozováním webových portálů, organizováním veřejných akcí nebo besed.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 ZHODNOCENÍ SOUČASNÉHO ZPŮSOBU VZDĚLÁVÁNÍ V OBLASTI KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ

Cílem této kapitoly je zhodnotit způsoby vzdělávání obyvatelstva pro případ krizových stavů a mimořádných událostí. K naplnění toho cíle byl proveden výzkum. Záměrem bylo zkoumat vzdělávání respektive informování tří cílových skupin obyvatelstva a také zhodnotit zájem těchto skupin o danou problematiku. Vzhledem k tomu, že celorepublikový výzkum by bylo obtížné v omezené časové dotaci realizovat, zaměřila jsem se v rámci svých možností na výzkum ve Zlínském kraji, ve kterém žiji. Z tohoto důvodu v úvodu této kapitoly uvádím základní specifikaci Zlínského kraje se zaměřením na mimořádné události v kraji a z toho vyplývající rizika pro jeho obyvatelstvo. Seznámení obyvatelstva s riziky je klíčové pro jejich motivaci k získávání znalostí k chování při těchto konkrétních událostech v místě jejich bydliště.

Cíle výzkumu

Cílem výzkumu bylo prověřit vzdělávací programy, metody, nástroje a informační kanály pro předávání informací obyvatelstvu k chování za mimořádných událostí.

Cílovými skupinami, jejichž vzdělávání jsem zkoumala, byli:

1. pracovníci profesně nebo organizačně zapojení do řešení krizových situací,
2. obyvatelstvo,
3. žáci a učitelé základních škol.

Hodnocení skutečných znalostí je velmi obtížně proveditelné. K prověřování toho, co se žáci nebo studenti naučili ve škole, jistě probíhá formou testů nebo zkoušení a výsledky zkoumání určitého vzorku je možné vyhodnotit. Daleko obtížnější by bylo prověřit skutečné znalosti například u obyvatelstva středního věku, jaké má povědomí o sebeochraně a chování při krizových situacích. Rozhodla jsem se tedy ověřovat především vzdělávací programy, metody, nástroje a informační kanály.

Metody výzkumu

U jednotlivých cílových skupin jsem použila tři různé metody zkoumání. Systém vzdělávání pracovníků zapojených do řešení krizových situací jsem zkoumala metodou kvalita-

tivní tematické studie prostřednictvím rozhovorů s odborníky na krizové řízení a vyhodnotila analytickou metodou SWOT. Způsob informování a vzdělávání obyvatelstva jsem provedla hodnocením webových stránek ORP Zlínského kraje pomocí stanovených kritérií. Ke zhodnocení vzdělávacího programu na základních školách jsem zvolila metodu dotazníkového šetření.

4.1 Zlínský kraj

Zlínský kraj vznikl 1. ledna 2000 dle ústavního zákona č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky. Vznikl spojením okresů Zlín, Kroměříž a Uherské Hradiště a Vsetín. Spolu s Olomouckým krajem tvoří Zlínský kraj region soudržnosti Střední Morava. V kraji bylo od 1. 1. 2003 ustaveno 13 správních obvodů obcí s rozšířenou působností (obcí III. stupně). V jejich působnosti je 25 územních obvodů pověřených obcí (obcí II. stupně). Zlínský kraj svou východní hranicí sousedí se Slovenskem. Je čtvrtým nejmenším krajem v České republice o rozloze 3 964 km². Počet obyvatel ke dni 31. 12. 2014 je 585 261 osob. Největšími bezpečnostními hrozbami pro Zlínský kraj jsou živelní pohromy, nejčastěji povodně.

Povodně

Do roku 2009 byl ve statistikách HZS ČR vyhodnocován typ události - živelní pohroma. Od roku 2010 došlo ke změně ve vyhodnocování těchto událostí a to tak, že místo příčiny je hodnocen projev události. Největší podíl na živelních pohromách v kraji mají povodně. Zlínský kraj leží ve střední části povodí řeky Moravy. Západním okrajem náleží k povodí řeky Dyje a východní okrajová část pak k povodí řeky Váhu. Nejvýznamnějším faktorem pro vznik povodní je úhrn a intenzita srážek, délka jejich trvání a aktuální retence¹ vody v krajině. V roce 1997 zasáhla území kraje katastrofální povodeň. K dalším větším povodním došlo také v roce 2006 a 2010. Na základě těchto událostí byla zavedena celá řada opatření, jakými jsou opravy a budování hrází nebo ohrazování toků stavebními prvky z betonu nebo kamene. Na základě zákona o vodách č. 254/2001 Sb. a vyhlášky č. 135/2001 Sb., o územně plánovacích podkladech a územně plánovací dokumentaci, byla

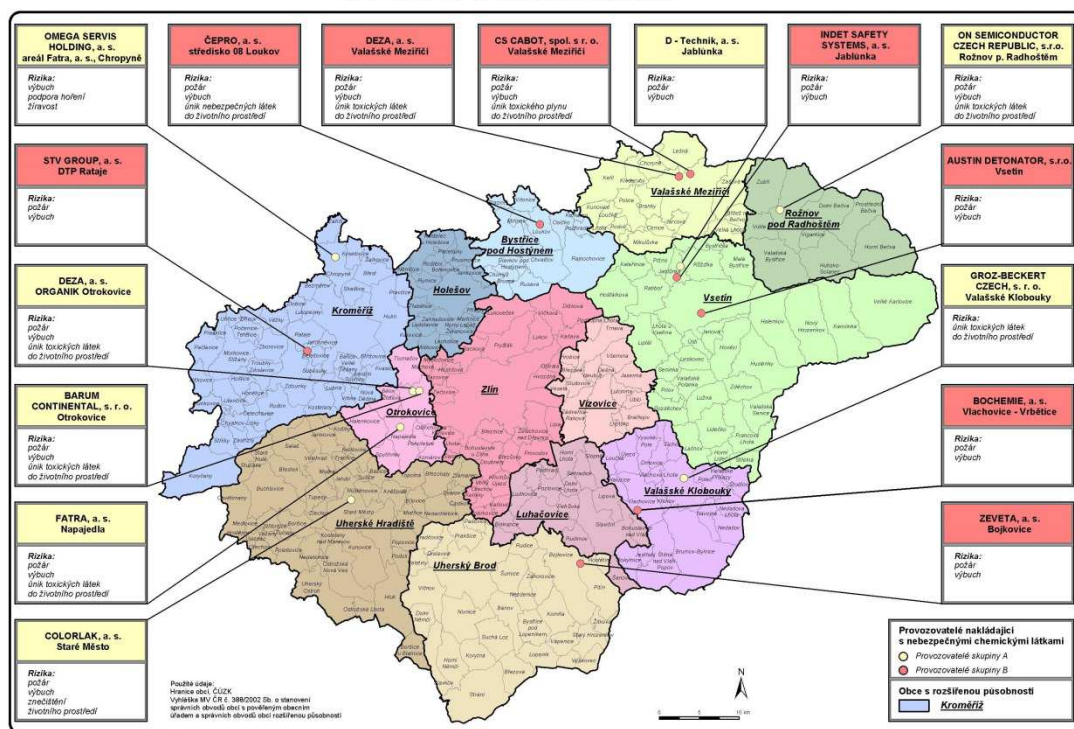
¹ Retence je schopnost povodí akumulovat vody a snížit kulminaci. Závisí na odtokových poměrech, na intenzitě vsakování a zátopových území říční nivy, na sklonitosti terénu, vegetačním krytu, na geologických strukturách.

na území kraje stanovena záplavová území. Slouží jako podklad pro plánování budoucího rozvoje a využívání těchto území.

Riziko průmyslových havárií

Na území Zlínského kraje se nachází objekty, které objemem zásob nebezpečných látek spadají do režimu zákona č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky.

Přehled provozovatelů nakládajících s nebezpečnými chemickými látkami ve Zlínském kraji
dle zákona 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií

Obrázek 5 Přehled provozovatelů NCHL v roce 2014 ve Zlínském kraji

Pro rok 2014 je to celkem 16 provozovatelů zařazených dle zákona ve skupinách A a B. V evidenci je dále 226 objektů s podlimitním množstvím NCHL. Ve skupině B jsou zařazeny podniky Čepro Lukov, Deza Valašské Meziříčí, CS CABOT Valašské Meziříčí, Indet Safety Systems Jablunka, Zeveta Bojkovice, STV Group Rataje, Austin Detonator Vsetín, Bohemie Vlachovice - Vrbětice. Ve skupině A je zařazeno celkem 8 podniků, z nichž je to například Colorlak Staré Město, Barum Continental Otrokovice nebo Fatra Napajedla. Rizikovými faktory v těchto provozech jsou požár, výbuch, únik toxických a karcinogenních látek a znečištění životního prostředí. Pro podniky ze zákona vyplývá povinnost zpra-

cování bezpečnostní dokumentace. U provozovatelů ve skupině B je to bezpečnostní zpráva, vnitřní a vnější havarijní plán. U provozovatelů ve skupině A pak bezpečnostní program. Účelem této dokumentace je seznámit státní správu a občany o druhu a množství nebezpečných látek, rizicích a zavedených opatřeních. Na území kraje výkon státní správy v této oblasti zajišťuje oddělení pro zvláštní úkoly pracovně zařazené jako odbor Kanceláře hejtmána pro krizové řízení a havarijního plánování. Hlavním cílem je ochrana obyvatelstva v případě havárie. Důležitá je především jeho informovanost a zdrojích rizik a chování v případě havárie.

Významné mimořádné události v roce 2014 na území Zlínského kraje

Statistické vyhodnocení mimořádných událostí a zásahů zpracovává HZS Zlínského kraje. Události zařazuje podle převažujícího charakteru do následujících kategorií.

	2010	2011	2012	2013	2014
požáry (P)	686	759	856	640	640
dopravní nehody (DN)	874	776	822	893	823
úniky nebezpečných chemických látek (UNL)	143	166	163	159	202
technické havárie (TH)	2216	1606	1791	1996	2173
radiační havárie a nehoda (RHN)	0	0	0	0	1
ostatní mimořádné události (OMU)	0	0	15	0	1
plané poplachy (PP)	250	281	273	281	312
Celkem	4 169	3 588	3 920	3 969	4 152

Tabulka 1 Přehled událostí ve Zlínském kraji v letech 2010 až 2014²

Nejčetnějším typem hodnocené události v roce 2014 byly technické havárie s počtem 2173 událostí. Následují dopravní nehody a požáry. Jedna radiační havárie byla způsobena poruchou rentgenového přístroje na měření svárů v kovovýrobě. V kategorii mimořádná událost ve 3. stupni požárního poplachu byly v loňském roce řešeny tři případy v okrese Vsetín. Byl to požár historické chaty Libušín na Pustevnách, požár v lisovně Gumáren Zubří a požár haly bývalé Křižanovy pily ve Valašském Meziříčí. Do zvláštního stupně poplachu patří výbuch muničního skladu v objektu Vojenského technického ústavu ve Vlachovicích

² Statistická ročenka HZS Zlínského kraje 2014

– Vrběticích. Kromě těchto významných událostí postihly Zlínský kraj také vydatné bouřky, silný vítr a silná námraza.

Souhrnně lze konstatovat, že nejvýznamnějšími riziky pro obyvatele Zlínského kraje jsou povodně, průmyslové havárie, dopravní nehody a požáry.

Krizová připravenost Zlínského kraje

Krizovou připravenost Zlínského kraje zastřešuje Bezpečnostní rada kraje v čele s hejtmánem panem Stanislavem Mišákem. Na zajištění a řízení krizové připravenosti se podílejí orgány krizového řízení kraje, ORP, obcí a další právnické a fyzické osoby působící ve správním obvodu Zlínského kraje. Klíčovými úkoly k řízení a zajištění krizové připravenosti v kraji náleží:

- plánovat připravenost na řešení krizových situací,
- organizovat řešení připravenosti a možných krizových situací,
- operativně řídit, upravovat a koordinovat připravenost obvodu na řešení krizových situací a v případě jejich vzniku i řešení krizových situací,
- provádět kontrolu stavu připravenosti a provedení stanovených krizových opatření,
- poskytovat, popř. vyžadovat odbornou pomoc.

Jsou zpracovány krizové a havarijní plány kraje. Hasičský záchranný sbor Zlínského kraje provozuje jednotný systém varování a vyrozumění prostřednictvím elektrických rotačních siren, jako hlavní způsob varování obyvatelstva. Na území Zlína provozuje Městská policie varovný a informační systém VISO. Tento bezdrátový systém zabezpečuje prostřednictvím hlásičů informovanost obyvatelstva při krizové situaci. Systém byl využit například v roce 2013 při požáru 103. budovy bývalého továrního areálu firem Svit. Systém varoval obyvatele před hrozícím únikem NCHL do ovzduší a vyzval je k tomu, aby omezili větrání a pobyt venku.

Nejdůležitějším předpokladem pro zvládnutí krizových situací je v první řadě konkrétní stav připravenosti obyvatelstva, úroveň jejich znalostí a praktických dovedností. Jedná se především o pracovníky orgánů státní správy a samosprávy, osoby školního věku a ostatní dospělé osoby. Další část této kapitoly je tedy věnována analýze vzdělávání těchto tří cílových skupin.

4.2 Vzdělávání orgánů krizového řízení

4.2.1 Předmět výzkumu

Výzkumná otázka:

Jaký je zájem starostů obcí a členů krizových štábů o vzdělávání v krizovém řízení?

Předmět: zjišťování názorů na odborné vzdělávání a zájem o ně ze strany starostů obcí

Dotazovaní: odborníci v krizovém řízení

Metoda výzkumu: kvalitativní tematická studie

4.2.2 Výsledky výzkumu

Záměrem mého zkoumání bylo zjistit zkušenosti konkrétních osob s realizací vzdělávání starostů obcí Zlínského kraje v krizovém řízení. Obrátila jsem se tedy na osoby v tomto procesu zúčastněné, a to jak na straně vzdělávajících, tak také vzdělávaných. O problematice jsem hovořila se zástupci Oddělení ochrany obyvatelstva a krizového řízení krajského ředitelství HZS Zlínského kraje. Za Krajský úřad Zlínského kraje s vedoucím oddělení pro zvláštní úkoly odboru kanceláře hejtmána panem Karlem Malinovským. Na úrovni ORP s vedoucí odboru krizového řízení a obrany statutárního města Zlína panem Václavem Kostelníkem. Jako zástupce za obce ze strany školených se se mnou o své zkušenosti podělil starosta obce Břestek, pan Jindřich Krušina. Na základě těchto rozhovorů jsem došla k těmto závěrům.

Krizová připravenost starostů obcí

Krizová připravenost kraje a obcí, povinnosti hejtmána, starostů ORP a starostů obcí jsou jednoznačně stanoveny především v zákonech č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení, č. 239/2000 Sb., o IZS, č. 133/1985 Sb., o PO a č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy. Těmito zákony je stanovena odpovědnost a povinnosti ve vztahu k zabezpečení a řízení ochrany občanů, nouzové přežití, likvidace následků a dalších souvisejících povinností. Většina krizových situací a mimořádných událostí je do určité míry předvídatelná. V rámci krizové připravenosti starostů je na místě provádět analýzy rizik a také již proběhlých krizových situací. Na základě těchto analýz je možné vyvodit potřebná

opatření ke zlepšení krizové připravenosti. Mohou to být například metodiky zvládnání konkrétních místních rizik.

Rizikové faktory v oblasti znalostí a připravenosti starostů:

- nepředvídatelná volitelnost orgánů krizového řízení obcí, jejich volební období, vzdělání, získané předchozí zkušenosti a návyky,
- neznalost krizové oblasti, základních povinností, opatření a pravomocí z této oblasti (kromě spojení na složky IZS a varování a vyhlášení varovných signálů),
- nejednotnost v komunikaci, přenosu informací a hlášení mezi obcemi, ORP a krajem,
- nezájem o krizovou připravenost obce, nezájem ji vůbec řešit (řešení jiných priorit), neznalost a nedomyšlení důsledků,
- neznalost rizik a ohrožení na katastru obce a v jejím nejbližším okolí,
- neřešena oblast evakuace a nouzového přežití občanů,
- nevyčleněné finanční prostředky pro řešení krizových situací,
- výrazně rozdílný přístup starostů obcí ke krizové připravenosti a výrazně rozdílný stav v této oblasti u obcí v rámci správního obvodu,
- zastupitelnost v případě nepřítomnosti starosty pro oblast krizového řízení.

Dalšími rizikovými faktory u obcí jsou skutečnosti plynoucí z reálného života, kterými jsou například poloha obce, stav její infrastruktury, demografické složení a ráz obce, materiální, technické a finanční možnosti obce a obecního úřadu, vztah se sousedními obcemi a regiony, vztah k ORP a kraji.

Zhodnocení systému vzdělávání

K systematickému přístupu ve vzdělávání odborníků v oblasti krizového řízení slouží **Koncepce vzdělávání v oblasti krizového řízení**. Tato koncepce kromě úrovně vzdělávání, obsahového zaměření a úkolů k provádění vzdělávání vymezuje jednotlivé cílové skupiny, jejichž součástí je i skupina volených a dalších funkcionářů nepodléhajících požadavkům na vzdělávání podle zvláštních právních předpisů a vyžadujících individuální přístupy, do níž spadají i starostové obcí.

Vzdělávání starostů probíhá obvykle jednou za volební období a odborně jej zajišťuje HZS ČR. Vzdělávání se uskutečňuje ve dvou úrovních:

MV-GŘ HZS ČR organizuje přípravu starostů obcí s rozšířenou působností, včetně primátorů statutárních měst a starostů městských částí hl. m. Prahy zpravidla, ve třech turnusech ve vzdělávacích zařízeních IVS Praha (vzdělávací středisko Benešov), Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč a Školící a výcvikové zařízení HZS ČR Brno. Do tohoto vzdělávání se aktivně zapojují i další ministerstva a ústřední správní úřady (MZ, MŽP, MO, MF, SSHR apod.).

Vzdělávání ostatních starostů obcí zajišťují ve své územní působnosti jednotlivé HZS krajů v úzké součinnosti s krajskými úřady, obecními úřady obcí s rozšířenou působností, složkami IZS a dotčenými správními úřady na úrovni kraje.

Obsah jednotlivých témat je převážně zaměřen na působnost a pravomoci obcí respektive ORP vyplývající z právních předpisů, které danou oblast upravují (např.: bezpečnostní systém ČR a postavení orgánů obce/ORP v něm, připravenost obce/ORP na řešení mimořádné události, povodňová problematika, role složek IZS při mimořádné události/krizové situaci, financování apod.). Všechny prezentace jsou starostům následně k dispozici na internetových stránkách MV - GŘ HZS ČR a navíc jsou zde uvedeny další vhodné materiály pro jejich využití.

Uvedená příprava je realizována v průběhu prvního pololetí následujícího kalendářního roku po komunálních volbách. Vzhledem ke zkušenostem z předchozích běhů je toto vzdělávání koncipováno jako jednodenní. Úvaha o 2-3 denním kurzu pro starosty obcí je nereálná, neboť na tuto dobu se není ochotna většina starostů ze svého úřadu uvolnit.

System je tedy správně nastaven, je funkční a zbývá už pouze zájem ze strany starostů aplikovat získané vědomosti do praxe ve svém správním obvodu.

Realizace vzdělávání starostů obcí Zlínského kraje

V dubnu letošního roku proběhlo ve Zlínském kraji školení starostů jednotlivých obcí. Předmětem školení bylo předání znalostí z oblasti bezpečnostního systému ČR, krizového řízení obce, zajištění prostředků na obnovu území. Dále fungování IZS, základní informace k zajištění ochrany obyvatelstva a požární prevence. Program školení je přílohou č. 1 této práce. Odbornou přípravu zabezpečili odborníci z řad HZS Zlínského kraje a Krajského úřadu - oddělení pro zvláštní úkoly.

- plk. Ing. Josef Bambuch – vedoucí odd. OO a krizového řízení HZS ZK

- Ing. Karel Malinovský – Krajský úřad Zlínského kraje, oddělení pro zvláštní úkoly
- kpt. Ing. Pavel Řezníček – koordinátor- metodik ochrana obyvatelstva
- plk Ing. Jiří Moskva – vedoucí odd. KOPIS HZS Zlínského kraje
- plk. Ing. Pavel Dekret – vedoucí odd. IZS a služeb HZS Zlínského kraje
- plk. Ing. Dana Potěšilová – vedoucí odd. stavební prevence, kontrolní činnosti a ZPP

Školení proběhlo ve čtyřech termínech pro jednotlivé okresy Zlínského kraje v zasedací místnosti budovy Krajského úřadu Zlínského kraje.

Okres Zlín	9. dubna 2015
Okres Vsetín	15. dubna 2015
Okres Uherské Hradiště	22. dubna 2015
Okres Kroměříž	23. dubna 2015

Následující tabulka uvádí statistiku účasti starostů či jejich zástupců na školení. Žádoucí byla především účast nově zvolených starostů obcí, kteří se ještě ve svém profesním životě s problematikou krizového řízení nesetkali.

Pořadové číslo ORP	Správní obvod ORP	Počet obcí ve správním obvodu ORP	Počet zúčastněných zástupců obcí	Z toho počet zúčastněných starostů obcí
1	Bystřice pod Hostýnem	14	8	7
2	Holešov	19	9	9
3	Kroměříž	46	25	24
4	Luhačovice	15	8	8
5	Otrokovice	10	9	9
6	Rožnov pod Radhoštěm	9	5	5
7	Uherské Hradiště	48	31	30
8	Uherský Brod	30	21	20
9	Valašské Klobouky	20	14	14
10	Valašské Meziříčí	18	13	13
11	Vizovice	16	10	10
12	Vsetín	32	18	18
13	Zlín	30	25	23
	Celkem za kraj	307	196	190

Tabulka 2 Statistika účastní zástupců obcí na školení v roce 2015

Z této statistiky vyplývá, že z celkového počtu se školení zúčastnilo celkem 62 % starostů. Největší byla účast starostů obcí z obvodu ORP Zlín, Valašské Meziříčí a Otrokovice. Starostové na závěr obdrželi osvědčení o absolvování této odborné přípravy. Statistika neuvádí vyhodnocení účasti nově zvolených starostů, což je škoda.

4.2.3 SWOT analýza vzdělávání v oblasti krizového řízení

Celkové zhodnocení způsobu vzdělávání starostů obcí v oblasti krizového řízení jsem zpracovala formou SWOT analýzy. Tímto způsobem jsem se pokusila, na základě výsledků zkoumání, co nejlépe vystihnout silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby v systému vzdělávání starostů obcí v oblasti krizového řízení.

<p style="text-align: center;">SILNÉ STRÁNKY</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zakotvení v legislativě - Funkčnost systému krizového řízení - Jasně stanovená odpovědnost - Vypracovaná metodika - Zapojení odborníků do vzdělávání 	<p style="text-align: center;">SLABÉ STRÁNKY</p> <ul style="list-style-type: none"> - Podceňování problematiky starosty - Nedostatečný zájem o vzdělávání - Neodbornost orgánů státní správy - Absence praktického výcviku - Nedostatečná kontrola připravenosti
<p style="text-align: center;">PŘÍLEŽITOSTI</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zlepšení a rozšíření vzdělávání - Sdílení zkušeností mezi orgány státní správy - Společná cvičení IZS a orgánů státní správy - Využití moderních technologií - Bezpečnostní výzkum - Analýza nových hrozeb 	<p style="text-align: center;">HROZBY</p> <ul style="list-style-type: none"> - Personální změny u orgánů státní správy - Neřešená zastupitelnost orgánů (starostů) - Nevyčleněné finanční prostředky - Špatná připravenost obcí - Špatná informovanost veřejnosti

Tabulka 3 SWOT analýza vzdělávání orgánů státní správy

4.2.4 Závěr výzkumu – vzdělávání orgánů krizového řízení

Krizová připravenost volených zástupců je nesmírně důležitá. Přímo zodpovědnost za řešení konkrétních mimořádných událostí nese hejtman kraje, starosta ORP i starosta obce. Do těchto funkcí jsou voleni. Jsou to osoby různé profese, vzdělání a zkušeností. Po dobu svého volebního období ve svém správním obvodu rozhodují, řídí, řeší a zajišťují krizovou připravenost, ochranu i obranu, rozhodují o osudech stovek a tisíců lidí, velkém majetku a to téměř u většiny z nich, bez nezbytného základního právního povědomí.

Tak, jako každý úředník státní správy a samosprávy musí projít odbornou způsobilostí, je nezbytné i pro volené orgány obcí zabezpečovat povinné proškolení minimálně v otázkách krizového řízení, krizové připravenosti a příslušné legislativy. Při neplnění povinností vyplývajících z této legislativy se totiž pohybují v trestně právní rovině. Z účasti na školení v dubnu letošního roku je zřejmé, že zájem starostů o tuto problematiku není nejlepší. V rámci svého působení musí řešit velké množství jiných aktuálních problémů a mimořádné události se zdají být okrajové zvláště v oblastech, kde neexistuje přímé ohrožení přírodními vlivy, jako jsou například povodně. Jak ale vyplývá ze slov pana hejtmana Stanislava Mišáka: „Otázka není zda, ale kdy ke krizové situaci dojde?“

4.3 Vzdělávání veřejnosti

Mimořádné události současnosti s sebou přináší ztráty na lidských životech i majetku. Velká pozornost je věnována přípravě akceschopnosti složek IZS a odborníků profesně a organizačně zapojených do řešení krizových situací. To však nestačí. Je nezbytně nutné připravovat také obyvatelstvo na aktuální hrozby. Do rámcového vzdělávacího programu na základních školách byla znovu naplno od září 2013 zařazena problematika ochrany člověka za mimořádných událostí. Dá se očekávat, že položí základ vzdělání příští dospělé generace. Současná střední generace má však v této oblasti mezery. Občané, kteří byli vzděláváni ještě v rámci branné výchovy, své znalosti již těžko uplatní, protože se změnou hrozeb ztratily své opodstatnění. Potřeba vzdělávat a informovat tuto širokou skupinu obyvatelstva je nesmírně důležitá. Současně je však také velmi obtížné obyvatelstvo oslovit a ještě obtížnější prověřit jejich skutečné znalosti. Dnešní internetová doba sice skýtá obrovskou možnost rychlého získávání informací, problémem ale je motivace k zájmu o problematiku vzdělávání v sebeochraně a bezpečnosti. Nesporným přesto zůstává, že internet je klíčo-

vým informačním kanálem. Proto jsem se rozhodla provést vyhodnocení způsobu informování obyvatelstva pro případ mimořádných událostí prostřednictvím internetových stránek obcí s rozšířenou působností ve Zlínském kraji.

4.3.1 Předmět výzkumu

Výzkumná otázka:

Jaká je kvalita a dostupnost informací poskytovaných občanům k přípravě na řešení mimořádných událostí?

Předmět: analýza informací pro oblast řešení mimořádných událostí na internetových stránkách obcí s rozšířenou působností ve Zlínském kraji.

Metoda: kvalitativní analýza

Obce s rozšířenou působností (ORP, obce III. stupně) vykonávají státní správu v přenesené působnosti. Ve své kompetenci mají nejširší rozsah výkonu státní správy v přenesené působnosti. Do jejich správního území náleží také obce s pověřeným úřadem. Obce s rozšířenou působností byly ustaveny 1. ledna 2003 v návaznosti na reformu územní veřejné správy. Správní obvody jsou stanoveny vyhláškou Ministerstva vnitra č. 388/2002 Sb. s výčtem náležejících obcí. Tyto správní obvody ORP jsou buď částí okresu, nebo zahrnují celé území okresu.

Zlínský kraj

Na území Zlínského kraje se nachází celkem 13 obcí s rozšířenou působností.

Následující tabulka uvádí počty mimořádných událostí řešených HZS na územích těchto správních obvodů v roce 2014. Tato statistika uvádí rozlohu správního obvodu, počet náležejících obcí, obyvatelstva a počet mimořádných událostí na území ORP.

Název správního obvodu ORP	Rozloha (km ²)	Počet obcí		Počet obyvatel		Počet událostí
		celkem	z toho měst	celkem	ve věku 15 - 64 let	
Bystřice pod Hostýnem	164	14	1	15 677	10 672	127
Holešov	133	19	1	21 512	14 433	103
Kroměříž	499	46	5	69 503	47 316	498
Luhačovice	178	15	2	18 877	12 937	162
Otrokovice	112	10	2	34 655	23 530	298
Rožnov pod Radhoštěm	239	9	2	35 356	23 892	331
Uherské Hradiště	518	48	5	90 307	61 301	585
Uherský Brod	473	30	2	52 822	35 856	296
Valašské Klobouky	259	20	2	23 535	16 252	149
Valašské Meziříčí	230	18	2	41 727	28 011	326
Vizovice	146	16	2	16 830	11 783	121
Vsetín	662	32	2	66 485	45 301	529
Zlín	350	30	2	99 013	65 924	627

Tabulka 4 Přehled počtu událostí v jednotlivých správních obvodech ORP

Obrázek 6 Správní obvody ORP ve Zlínském kraji

4.3.2 Metodika výzkumu

Pro svůj výzkumu jsem zvolila metodu kvalitativní analýzy - hodnocení informací na webových stránkách ORP prostřednictvím předem stanovených kritérií. Tato kritéria jsem při analýze stránek bodovala hodnotami 0 až 5 s váhou hodnocení 0 – nejhorší, 5 – nejlepší. Výsledné ohodnocení jednotlivých stránek ORP jsem vyčíslila aritmetickým průměrem přidělených hodnot. Posuzovala jsem dostupnost, přehlednost a kvalitu informací poskytovaných občanům k přípravě na řešení mimořádných událostí.

4.3.3 Výsledky výzkumu

Při tomto šetření jsem provedla analýzu webových stránek obcí s rozšířenou působností ve Zlínském kraji. Zkoumala jsem na nich informace týkající se krizového řízení a ochrany obyvatelstva podle předem stanovených kritérií. Nejdřív jsem hledala v hlavním menu při otevření úvodní strany webu. Pokud jsem zde nic nenašla, hledala jsem dál intuitivně. Následně jsem si prošla informace poskytované občanům a hodnotila jejich dostupnost, kvalitu a přehlednost, důležitá telefonní čísla a odkaz na web HZS ČR. Zde jsou výsledky mého hodnocení.

Stanovená hodnotící kritéria:

1. Obsahuje webová stránka informace ke krizovému řízení?
2. Je krizové řízení mezi kategoriemi hlavního menu?
3. Jsou informace ke krizovému řízení přehledné a srozumitelné?
4. Obsahuje webová stránka důležitá telefonní čísla?
5. Je k dispozici funkční odkaz na webové stránky HZS ČR?
6. Obsahuje webová stránka informace k chování za mimořádných událostí?

Pořadové číslo ORP	Správní obvod ORP	1	2	3	4	5	6	Výsledná hodnota
1	Bystřice pod Hostýnem	1	0	0	0	0	0	0,2
2	Holešov	4	0	2	5	5	2	3,0
3	Kroměříž	0	0	0	4	5	0	1,5
4	Luhačovice	0	0	1	0	0	0	0,2
5	Otrokovice	1	1	2	0	5	5	2,3
6	Rožnov pod Radhoštěm	5	5	5	5	5	5	5,0
7	Uherské Hradiště	5	5	5	5	5	5	5,0
8	Uherský Brod	2	5	1	0	0	0	1,3
9	Valašské Klobouky	4	0	5	5	0	5	3,2
10	Valašské Meziříčí	5	5	5	5	5	5	5,0
11	Vizovice	5	5	5	5	5	5	5,0
12	Vsetín	4	5	4	0	0	3	2,7
13	Zlín	5	5	5	5	5	5	5,0

Tabulka 5 Vyhodnocení webových stránek ORP Zlínského kraje

Slovní hodnocení

Nejslabšími webovými stránkami ORP z hlediska informovanosti občanů v krizovém řízení jsem vyhodnotila Bystřici pod Hostýnem, kde jsem kromě jmen členů krizového štábu nenašla vůbec nic a Luhačovice, kde jsem po delším hledání našla pouze odbor krizového řízení v organizační struktuře města.

Středně kvalitní informace jsem našla na webových stránkách 5 měst. Krátce bych zmínila několik poznatků z každé z nich.

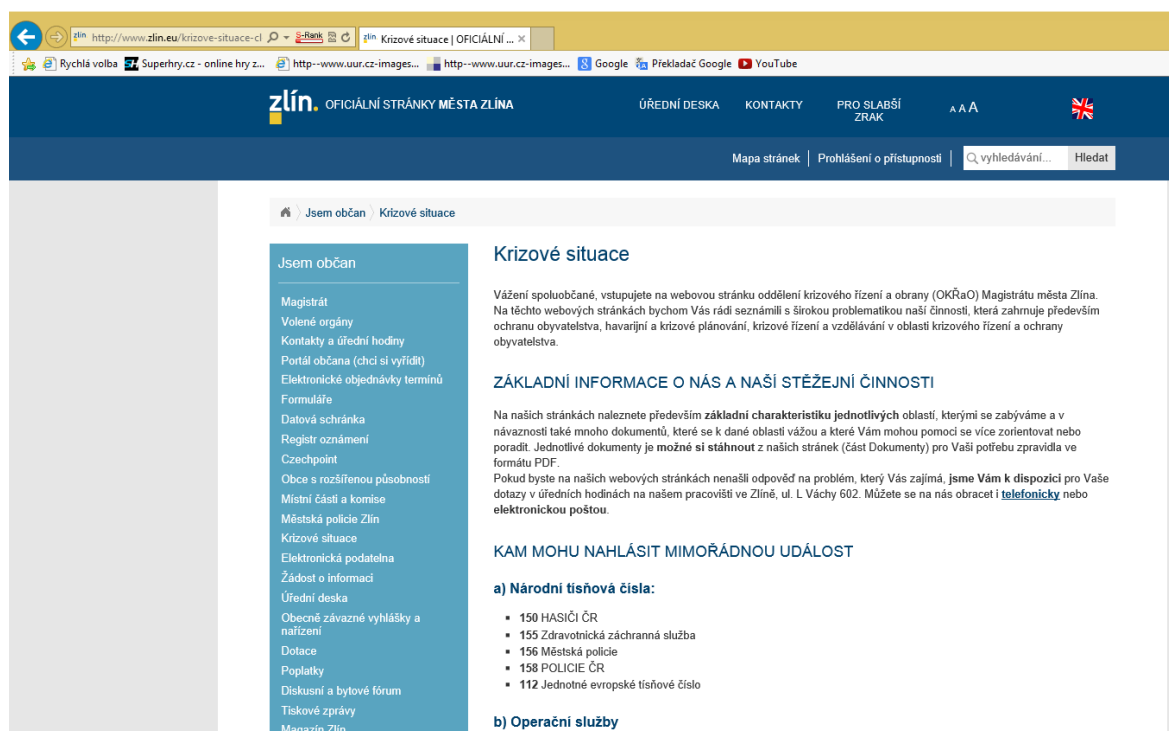
Holešov má informace těžko k nalezení, jsou málo přehledné, web neobsahuje žádné přímé informace, pouze odkazy na jiné webové stránky týkající se tématu, ale bez bližšího vysvětlení účelu těchto odkazů.

Otrokovice na své úvodní stránce nabízí občanům registraci k zasílání krizových informací prostřednictvím sms. Ke krizovému řízení sice chybí jakékoliv přímé textové informace, ale jsou zprostředkovány zábavnou formou prostřednictvím krátkých videoklipů s instrukcemi pro chování při nejrůznějších mimořádných událostech. Web nabízí také informace o aktuálním stavu hladin řek.

Uherský Brod sice má na hlavní straně kategorii bezpečnost obyvatel. Tato však poskytuje pouze informace k řešení povodní. K jiné mimořádné události přímo neinformuje. Kategorie obsahuje stručný popis krizové legislativy a kontakty na Bezpečnostní radu města. Nabízí občanům zasílání krizových sms.

Valašské Klobouky nemají kategorii na hlavní stránce. Je zařazena v podkategorii městský úřad. Informace zde jsou přehledné se spoustou zajímavých tematických odkazů.

Vsetín má krizové řízení na hlavní straně. Neposkytuje sice přímé textové informace k mimořádným událostem. Ale jako velmi cenné zde považuji zveřejněný dokument Analýza rizik ORP Vsetín. Obsahuje přehledné informace k rizikům průmyslových havárií, k povodním a celé řadě dalších možných konkrétních rizik na území ORP. Dalším zajímavým dokumentem je digitální povodňový plán.

Obrázek 7 Ukázka webových stránek ORP Zlín

Jako nejlepší jsem vyhodnotila webové stránky měst **Rožnov pod Radhoštěm, Uherské Hradiště, Valašské Meziříčí, Vizovice a Zlín**. Ve všech případech je kategorie krizového řízení umístěna mezi nejdůležitějšími na hlavní stránce webu. Podle mého názoru obsahují všechny důležité informace k řešení mimořádných událostí. K tomu celou řadu zajímavých

odkazů na webové stránky, či dokumenty. Některé z nich nabízí možnosti pro občany různě hendikepované, a to například možnost zvětšit a zvýraznit text nebo přečíst text nahlas pro osoby s horším zrakem. Domnívám se, že kvalita poskytovaných informací v těchto správních obvodech může vyplývat a konkrétních okolností. Především by mohla být zásluhou odpovědného vedoucího krizového odboru ORP. Důležitou okolností jsou také reálná bezpečnostní rizika v daném území, jako například povodně nebo průmyslové havárie a již získané zkušenosti s jejich řešením.

4.3.4 Závěr výzkumu – vzdělávání veřejnosti

Příprava obyvatelstva na řešení krizových situací je poměrně obtížná a málo efektivní. Ze strany samotných obyvatel je o tuto problematiku proječován pouze malý zájem, kromě oblastí, ve kterých již byly vážnější krizové situace řešeny. Například v povodňových oblastech se obyvatelstvo mnohem více o tuto problematiku a její řešení zajímá.

Podnikatelská sféra oblast informovanosti občanů také příliš odpovědně neřeší. Mnohé podniky jsou svým charakterem výroby, skladování, zpracování či obchodování možným zdrojem ohrožení nejen samotným pracovníkům, ale i okolním obyvatelům. O možném vzniku průmyslových havárií nemá většina z nich ani ponětí.

V oblasti odpovědnosti a řízení přípravy na řešení krizových situací, kde lze zahrnout i přípravu obyvatelstva, je zákonem č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení uložena přímá a nezastupitelná odpovědnost hejtmanovi kraje, starostům obcí všech úrovní, popř. krajským a obecním úřadům. Jejich důraz na ochranu obyvatelstva je velmi rozdílný. Tento výsledek vyplývá také z realizované analýzy webových stránek ORP ve Zlínském kraji. Samozřejmě, že webové stránky nejsou jediným informačním kanálem pro přenos informací směrem k veřejnosti. K tomuto záměru je možné využívat například místní kabelovou televizi, oblastní tisk a rozhlas. Nejúčinnějšími pak jsou bezesporu besedy s občany a praktické ukázky a nácvik řešení krizových situací.

4.4 Vzdělávání ve školství

Větší zapojení obyvatelstva do systému ochrany při mimořádných událostech a zlepšení jejich znalostí je jedním z hlavních cílů Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020

s výhledem do roku 2030. Nejúčinnějším obdobím pro vzdělávání je školní věk. Právě tehdy je třeba vštípit mladým občanům klíčové kompetence pro život, položit a upevnit základ dovedností, znalostí a správných životních postojů. V tomto období života je také pro ně učení samozřejmostí a lehkostí. Proto považuji za velmi přínosné, že výuka problematiky ochrany člověka za mimořádných událostí byla po určitém vývoji 1. září 2013 plně zařazena do Rámcového vzdělávacího programu na základních školách. Byla vytvořena celá řada metodických a výukových materiálů. Na podpoře výuky se velkou mírou podílí HZS ČR. Poskytuje pomoc při praktické výuce, pořádá ukázky činnosti, besedy pro žáky i pedagogy, podílí se na tvorbě výukových materiálů. Má také Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy akreditovaný vzdělávací program pro pedagogy.

Rozhodla jsem se tedy formou dotazníkového šetření zrealizovat výzkum zkušeností učitelů s výukou dané problematiky.

4.4.1 Předmět výzkumu

Výzkumná otázka: Jaký je zájem o vzdělávací program OČMU na ZŠ?

Předmět výzkumu: sběr a vyhodnocení dat na téma zájmu o výuku OČMU na základních školách.

Dotazování: učitelé zabývající se výukou tematiky OČMU na ZŠ ve Zlínském kraji.

Metoda výzkumu: dotazníkové šetření - kvantitativní výzkum.

Metodika výzkumu

Dotazníkové šetření jsem provedla cestou online webového dotazníku. Sestavila jsem dotazník s 11 otázkami, z nichž poslední byla otevřená s možností vyjádření vlastního názoru na výuku a konkrétní problémy při ní. Dotazník jsem rozeslala do 239 základních škol ve Zlínském kraji. Doba trvání výzkumu byla 7 dnů. Za tu dobu jsem obdržela celkem 50 vyplněných formulářů. Poté jsem provedla analýzu výsledků jednotlivých otázek.

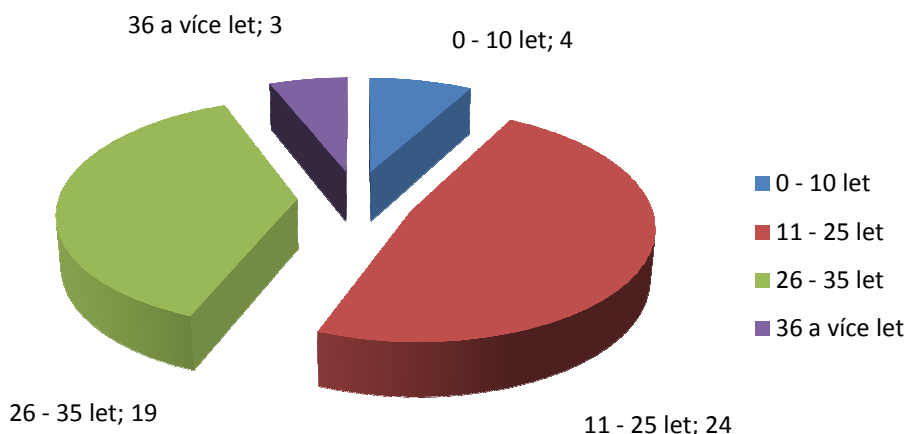
4.4.2 Výsledky průzkumu

Výsledky odpovědí na jednotlivé otázky jsem zpracovala formou grafů a tabulek s hodnotami odpovědí. Tabulky uvádí absolutní četnost odpovědí na danou možnost. Relativní četnost uvádí procentní hodnotu odpovědí vzhledem k celkovému počtu.

Následuje vyhodnocení jednotlivých otázek.

Otázka č. 1 Jaká je délka vaší pedagogické praxe?

Délka pedagogické praxe dotazovaných byla v rozmezí od 0,3 do 41 let. Téměř polovina, tedy celkem 42 % dotázaných uvedla trvání své pedagogické praxe delší než 25 let. Dá se předpokládat, že tito dotázaní vyučovali tematiku dřívější branné výchovy ještě do roku 1991, kdy byla výuka na školách ukončena. To by mohlo být výhodou, že o této problematice něco vědí. Na druhou stranu nutno říct, že se obsah učiva značně inovoval v závislosti na změnách společenských poměrů a typech hrozeb. Většina respondentů, celkem 92 %, vyučuje déle než 10 let.

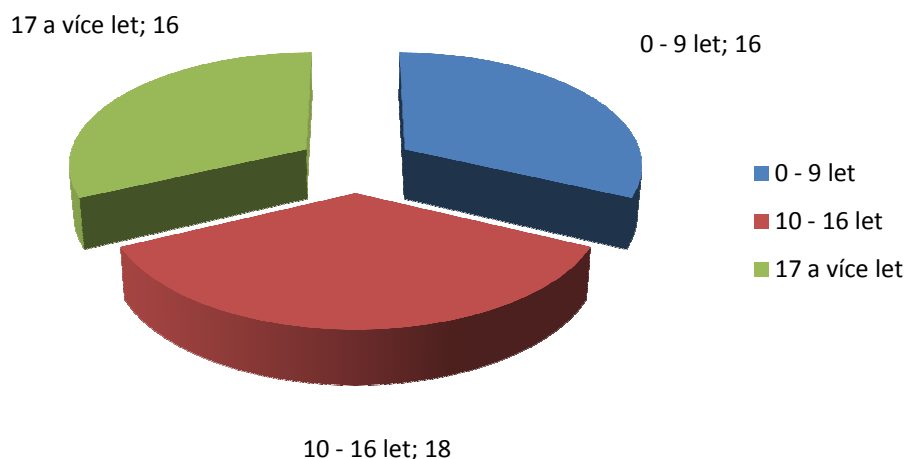
	Četnost	
	Absolutní	Relativní %
0 - 10 let	4	8%
11 - 25 let	24	48%
26 - 35 let	19	38%
36 a více let	3	6%

Tabulka 6 Délka pedagogické praxe

Otázka č. 2 Kolik let se věnujete výuce problematiky OČMU?

Délka uvedené praxe výuky OČMU u dotazovaných byla v rozmezí od 0,3 do 35 let. Celkem 32 % z dotázaných uvedlo, že se věnuje výuce tematiky OČMU déle než 16 let. Vzhledem k tomu, že se výuka OČMU na školách teprve před 16 lety v roce 1999 znovu

v určité míře obnovila, jsou odpovědi respondentů poněkud nejasné. Možností je, že se problematice ochrany člověka ve výuce věnovali, přestože nebyla do té doby začleněna do vzdělávacích programů.

	Četnost	
	Absolutní	Relativní %
0 - 9 let	16	32%
10 - 16 let	18	36%
17 a více let	16	32%

Tabulka 7 Délka výuky problematiky OČMU

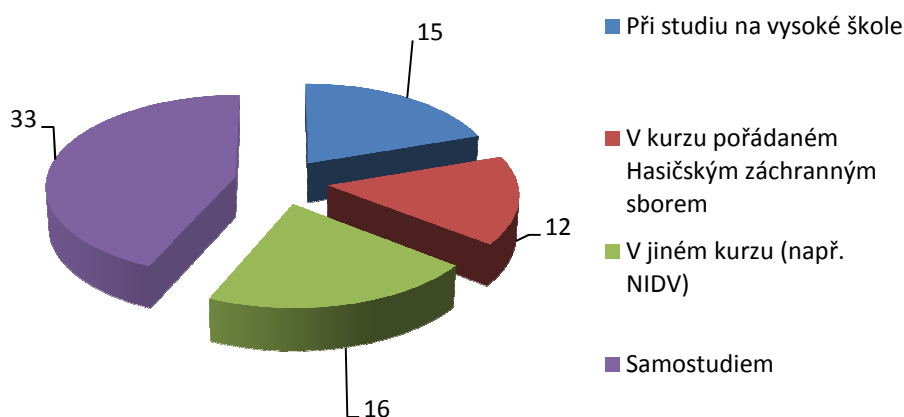
Otázka č. 3 Jak jste získal/a znalosti k výuce OČMU?

U této otázky bylo možné vybrat více variant současně. Vzniklo tedy rozmanité množství kombinací. Celkem 46 % respondentů získalo znalosti více než jednou z variant vzdělávání. Pouze jeden zdroj vzdělání vybralo celkem 54 % respondentů. Následující tabulka je přehledem absolutní četnosti všech označených odpovědí. Celkový počet je 76. Z toho vyplývá relativní četnost. Celkem 14 učitelů, tedy 28 % z celkového počtu dotázaných se vzdělává pouze samostudiem. Celkem 19 učitelů doplňuje samostudium ještě dalšími způsoby vzdělávání. Nejméně dotazovaných získalo znalosti v kurzu HZS. To je škoda, protože podle mého názoru právě hasiči mají nejvíce zkušeností s řešením krizových situací a mohou tak učitele obohatit spoustou užitečných informací z praxe. Následující tabulka uvádí výčet všech zvolených možností a kombinací způsobů získávání znalostí.

	Četnost	
	Absolutní	Relativní %
Samostudiem	14	28%
Při studiu na vysoké škole, Samostudiem	8	16%
V jiném kurzu (např. NIDV)	7	14%
V kurzu pořádaném Hasičským záchranným sborem, Samostudiem	5	10%
V jiném kurzu (např. NIDV), Samostudiem	4	8%
Při studiu na vysoké škole	3	6%
V kurzu pořádaném Hasičským záchranným sborem	3	6%
Při studiu na vysoké škole, V jiném kurzu (např. NIDV)	1	2%
Při studiu na vysoké škole, V jiném kurzu (např. NIDV), Samostudiem	1	2%
Při studiu na vysoké škole, V kurzu pořádaném Hasičským záchranným sborem	1	2%
Při studiu na vysoké škole, V kurzu pořádaném Hasičským záchranným sborem, V jiném kurzu (např. NIDV)	1	2%
V kurzu pořádaném Hasičským záchranným sborem, V jiném kurzu (např. NIDV)	1	2%
V kurzu pořádaném Hasičským záchranným sborem, V jiném kurzu (např. NIDV), Samostudiem	1	2%

Tabulka 8 Zdroje získaných znalostí k výuce OČMU

Další graf a tabulka znázorňuje vyhodnocení každé možnosti samostatně.

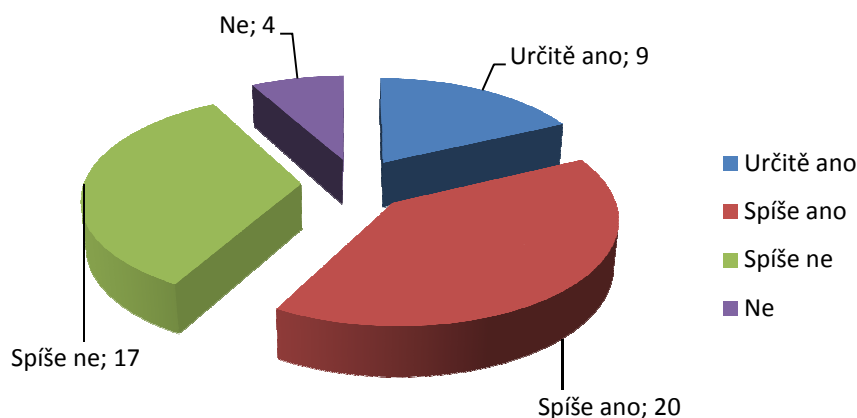
	Četnost	
	Absolutní	Relativní %

Při studiu na vysoké škole	15	20%
V kurzu pořádaném Hasičským záchranným sborem	12	16%
V jiném kurzu (např. NIDV)	16	21%
Samostudiem	33	43%
Celkem	76	100%

Tabulka 9 Jednotlivé typy způsobů vzdělání k výuce OČMU

Otázka č. 4 Zúčastnil/a byste se dalšího odborného vzdělávání v oblasti OČMU?

Nadpoloviční většina dotazovaných, celkem 58 % s odpovědí ano a spíše ano má zájem dále se vzdělávat. Jedná se o respondenty s kratší pedagogickou praxí s průměrným trvání praxe 20 let. Odpověď ne a spíše ne volili dotazovaní s delší pedagogickou praxí, s průměrnou délkou praxe 28 let.

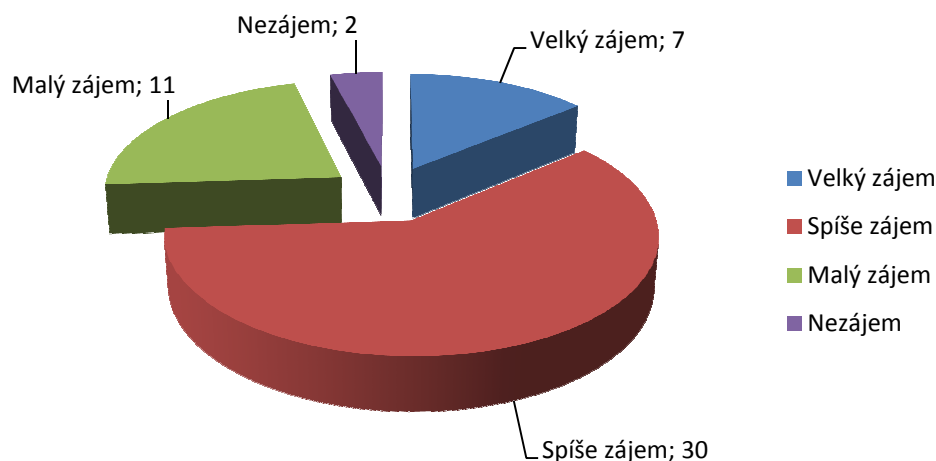

	Četnost	
	Absolutní	Relativní %
Určitě ano	9	18%
Spíše ano	20	40%
Spíše ne	17	34%
Ne	4	8%

Tabulka 10 Ochota k účasti na dalším vzdělávání

Otázka č. 5 Projevují děti zájem o témata OČMU?

Ze zkušeností učitelů vyplývá, že děti projevují v 60 % spíše zájem a s výsledkem 14 % velký zájem. Jistě velmi záleží na formě výuky a schopnosti učitele děti touto problematikou zaujmout. Větší zájem také jistě projevují ty děti, které již ve svém životě měly zkušenost s nějakou mimořádnou situací.

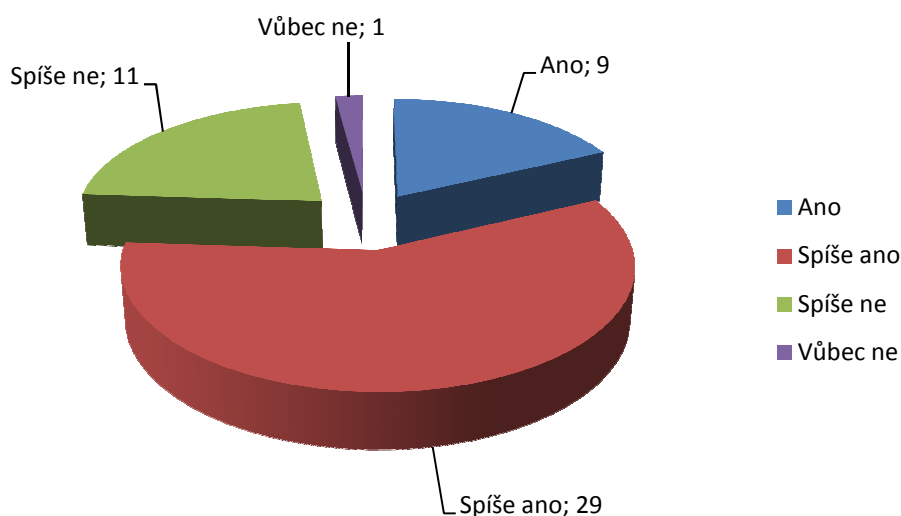

	Četnost	
	Absolutní	Relativní %
Velký zájem	7	14%
Spíše zájem	30	60%
Malý zájem	11	22%
Nezájem	2	4%

Tabulka 11 Zájem dětí o výuku OČMU

Otázka č. 6 Mají děti představu o tom, že jim může reálně hrozit nebezpečí?

Také u této otázky je podle názoru učitelů zřejmé, že děti si ve většině případů celkem 76 % s odpovědí ano a spíše ano uvědomují reálnou možnost hrozeb a nebezpečí. Mělo by to být motivací k zájmu dětí naučit se v takových případech chovat a pomoci tak nejen sobě, ale i svému okolí.

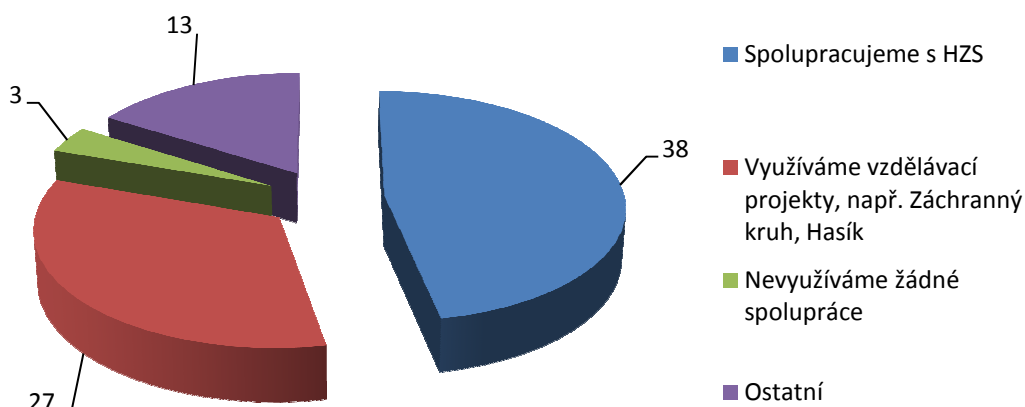

	Četnost	
	Absolutní	Relativní %
Ano	9	18%
Spíše ano	29	58%
Spíše ne	11	22%
Vůbec ne	1	2%

Tabulka 12 Představa dětí o hrozícím nebezpečí

Otázka č. 7 Využíváte pro oživení výuky spolupráci s Hasičským záchranným sborem (HZS) nebo jinými organizacemi věnujícími se prevenci k OČMU?

Tato otázka také nabízela možnost výběru více variant odpovědí najednou. Znovu je uvedena absolutní četnost všech zvolených odpovědí, celkem 81. Kombinaci různých forem spolupráce využívá celkem 44 % procent dotázaných. Pouze jednu z nabízených možností vybralo právě 50 % dotázaných. Tři z dotázaných nespolupracují při výuce s žádnou odbornou organizací. V otázce bylo možné uvést další možnosti využívané spolupráce. V odpovědích dotazovaní uvedli Policii ČR, Český červený kříž, sbor dobrovolných hasičů, Městskou policii, POKOS - Příprava občanů k obraně státu. Z odpovědí je zřejmé, že školy ve většině případů spolupráci pro oživení výuky využívají.

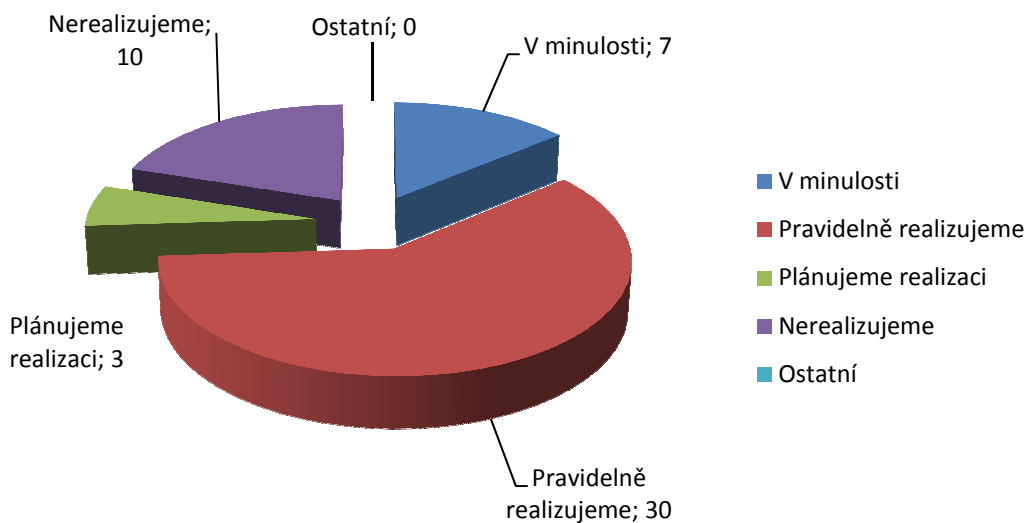

	Četnost	
	Absolutní	Relativní %
Spolupracujeme s HZS	38	47%
Využíváme vzdělávací projekty, např. Záchraný kruh, Hasík	27	33%
Nevyužíváme žádné spolupráce	3	4%
Ostatní	13	16%
Celkem	81	100%

Tabulka 13 Spolupráce při výuce OČMU s HZS ČR a dalšími organizacemi

Otázka č. 8 Realizovali jste již v minulosti nebo plánujete nějaký školní projekt zaměřený na OČMU?

Z odpovědí je zřejmé, že projektové dny jsou na školách poměrně běžné. Celkem 60 % dotázaných pravidelně realizuje školní projekt zaměřený na tematiku OČMU. Pouze 20 % dotázaných nerealizuje ani realizaci žádného projektu neplánuje.

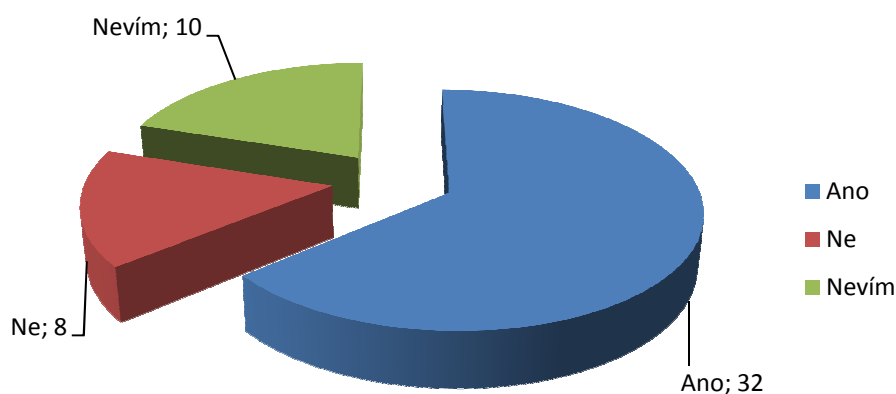

	Četnost	
	Absolutní	Relativní %
V minulosti	7	14%
Pravidelně realizujeme	30	60%
Plánujeme realizaci	3	6%
Nerealizujeme	10	20%
Ostatní	0	0%

Tabulka 14 Využívání projektů při výuce OČMU

Otázka č. 9 Probíhají ve vašem okolí akce pro veřejnost zaměřené na OČMU?

Akcí pro veřejnost je v jednotlivých místech republiky celá řada. Na jejich realizaci se podílí především HZS ČR, ale dále také celá řada státních organizací i nestátních neziskových organizací. Cílem otázky bylo zjistit, jaké je povědomí učitelů o těchto akcích. Celkem tedy 64 % dotázaných učitelů ví, že v jejich okolí akce pro veřejnost probíhají, 20 % neví a 16 % je názoru, že žádné akce v jejich okolí nejsou.

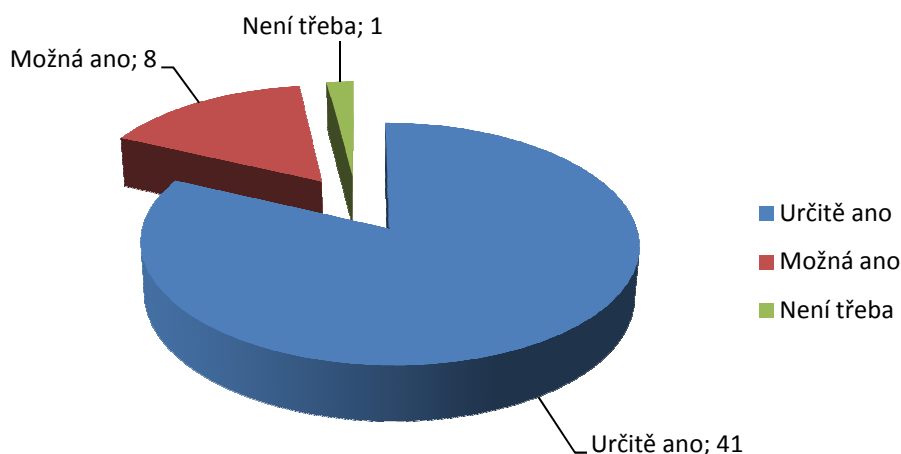

	Četnost	
	Absolutní	Relativní %
Ano	32	64%
Ne	8	16%
Nevím	10	20%

Tabulka 15 Akce pro veřejnost k OČMU

Otázka č. 10 Myslíte si, že kromě vyučovaných témat by bylo dobré zařadit některá nová aktuální témata, např. bezpečnost internetu pro děti?

U této otázky nyní lituji, že jsem uvedla praktický příklad rozšíření výuky o bezpečnost dětí na internetu. Tato problematika je spíše okrajovou záležitostí v tématice ochrany člověka a je také zařazena do osnov výuky informatiky. Přesto doufám, že pro dotazované nebyl příklad zavádějící a podstatou odpovědi byl názor na zařazení nových aktuálních témat bezpečnosti. Většina dotázaných, celkem 82 %, je názoru, že by bylo dobré výuku o některá nová aktuální témata rozšířit. Konkrétní příklady nových témat neuvedl nikdo.

	Četnost	
	Absolutní	Relativní %
Určitě ano	41	82%
Možná ano	8	16%
Není třeba	1	2%

Tabulka 16 Zařazení nových témat do výuky OČMU

Otázka č. 11 Vidíte nějaké konkrétní problémy v oblasti výuky OČMU? Pokud ano, napište jaké.

Tato poslední otázka byla otevřená s možností vyjádřit se ke konkrétním problémům ve výuce OČMU. Otázka byla nepovinná a vyplnilo je celkem 16 dotázaných. Z tohoto počtu celkem 6 uvedlo, že žádné konkrétní problémy nevidí. Dalších 10 odpovědí uvádí své zkušenosti a náměty ke zlepšení. Pouze jeden z dotázaných uvedl malý zájem dětí. Mezi odpověďmi jsou uvedeny následující názory.

- Vyučování je limitováno časem, lidé problematiku neberou příliš vážně.
- Vzhledem k tomu, že nejdříve byl uveden v život RVP pro základní vzdělávání a teprve potom se do něj začalo přidávat všechno možné, je na tuto činnost ve vyučování málo času.
- Problematika je roztržena do více předmětů, bylo by lépe koncentrovat do jednoho celku.
- Problematika je odučena pouze formálně.

- Pokud to učitel nemá současně jako koníčka (aktivní dobrovolný hasič), tak větší nou problematice nerozumí a bere výuku jako nutné zlo.
- Témata nejsou propracována do detailu. Mělo by se jim na školách věnovat více času v rámci hodin tělesné a občanské výchovy a výchovy ke zdraví.
- Problémy vidím v zaměřenosti společnosti - individualismus, komerce, apatie a ne-doceňování reálných situací a nebezpečí ve světě.
- Úplné zrušení branné výchovy na školách po roce 1989 nebyl dobrý krok. "Vylilo se dítě i s vaničkou". Pokud by přišla na nás velká katastrofa (přírodní či vojenská), tak je v Česku zmatek jako za Švejka. Povědomí lidí je - u nás (v Česku) je bezpečno. Vždy ALE v minulosti platilo, že kdo je připraven, není překvapen.

4.4.3 Závěr výzkumu - vzdělávání ve školství

Z výsledků dotazníkového šetření na základních školách je zřejmé, že dotazovaní učitelé vnímají výuku tematiky OČMU na školách pozitivně. Mají o téma zájem a chtějí se sami dále vzdělávat. Ve většině dotazovaných škol využívají spolupráci s organizacemi na tematiku odbornými. Děti mají o téma ponejvíce spíše zájem a jsou si poměrně vědomy nebezpečími, se kterými se mohou v běžném životě setkat. Ze slovních odpovědí k problematice vyplývá, že by bylo dobré tematiku odborně prohloubit, věnovat jí ve výuce více času a soustředit ji do jednoho celku, místo současného způsobu rozvržení do více různých předmětů. Přínosem by byla větší odbornost učitelů a velká část z nich by další vzdělání uvítala. K tomu se nabízí řada možností. Oddělení preventivně výchovné činnosti HZS Zlínského kraje dlouhodobě spolupracuje s Národním institutem pro další vzdělávání (NIDV) a organizují pro učitele školení.

4.5 Závěrečné shrnutí výzkumu vzdělávání v oblasti krizového řízení

Hlavním záměrem výzkumu bylo analyzovat současné způsoby vzdělávání v oblasti krizového řízení. Konkrétním cílem pak bylo prověřit vzdělávací programy, metody, nástroje a informační kanály pro vzdělávání orgánů krizového řízení a předávání informací obyvatelstvu k chování za mimořádných událostí i běžných rizik.

Vzdělávání orgánů krizového řízení je systematické a funkční. Nemůže však v potřebné míře zajistit zájem ze strany starostů o tuto problematiku. Z toho vyplývá hrozba jejich nedostatečné připravenosti řešit krizové situace.

Vzdělávání veřejnosti je komplikovanou a těžko uchopitelnou záležitostí. Je třeba pracovat na systematickém vzdělávání dětí a mládeže, aby tímto způsobem byla v potřebné míře zajištěna vzdělanost příští generace. Pro generaci současnou je třeba hledat co nejpříjemnější způsoby vzdělávání.

Vzdělávání ve školství je realizováno prostřednictvím výuky programu OČMU, zařazeného do rámcového vzdělávacího programu. Důležité je celoživotní vzdělávání učitelů a to nejen kurzy teorie, ale především praktického výcviku v této oblasti.

Souhrnně z těchto tří dílčích zkoumání zaměřených na konkrétní cílové skupiny vyplývá nutnost zlepšování vzdělávání a informovanosti na všech zkoumaných úrovních. Konkrétní návrhy na zlepšení těchto procesů a systémů jsou uvedeny v 6. kapitole.

Z osobní zkušenosti, ze setkání a z rozhovorů s aktéry vzdělávání jsem dospěla k jednoznačnému poznání. Jako nejdůležitější a nejvíce přínosné v systému vzdělávání jsou nadšení a zapálení lidé. Při účasti na realizaci vzdělávání s programem HASÍK CZ jsem se setkala s dvojicí hasičů HZS Uherské Hradiště. Svým nadšením pro věc uchvátili nejen děti v ZŠ Ořechov, ale také jejich učitelky a mě. Myslím, že na toto dopoledne děti jistě dlouho nezapomenou a poznatky, které zábavnou a poutavou formou získali, jim zůstanou k užítku do dalšího života. Dalším zapáleným člověkem na svém místě je z mé osobní zkušenosti při setkání a rozhovoru pan Václav Kostelník, vedoucí odboru krizového řízení a obrany statutárního města Zlína. Za dobu své působnosti v úřadu dosáhl nemalých úspěchů při koordinaci a řízení krizové připravenosti obcí náležejících jeho správní oblasti. Kromě své regionální působnosti sdílí své zkušenosti s krizovým řízením v rámci kompetencí ORP na celorepublikové úrovni svými příspěvky na odborných konferencích a seminářích.

Přeji tedy systému vzdělávání v oblasti krizového řízení a výchovy obyvatelstva více tak nadšených lidí, kteří svoji profesi vykonávají nejen jako nutné zaměstnání, ale jako životní poslání.

5 TRENDY VE ZPŮSOBECH VZDĚLÁVÁNÍ V OBLASTI KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ

Cílem této kapitoly je seznámit s novými způsoby a možnostmi vzdělávání a vytýčit směry a metody, které by bylo vhodné použít ke vzdělávání v oblasti krizového řízení. Kapitola přináší přehled základních vzdělávacích teorií a jejich využití v metodách výuky v oblasti krizového řízení, využití nových technologií a moderních metod vzdělávání.

5.1 Teoretické základy vzdělávání

Didaktika je vědou o vzdělávání, vyučování a učení. Zahrnuje nejen metodiku vyučování, ale sleduje též otázku aplikace lidského poznání do učiva. Je metodou předávání společensko-historické zkušenosti lidstva. [11]

Úkolem současné didaktiky je řešení reálných souvislostí a formování lidských hodnot. Podporuje rozvoj schopností aktivně a odpovědně se zapojit do veřejného života, identifikovat, hodnotit a řešit aktuální problémy nejen z osobního, ale i mezinárodního a globálního hlediska. Smyslem didaktiky je také hledání nejvhodnějších způsobů, jak danou problematiku optimálně předložit k co účinnějšímu osvojení.

Didaktické teorie procházely svým historickým vývojem v závislosti na změnách společenských podmínek. V současnosti je využíváno poznatků třech významných didaktických teorií, a to kognitivního behaviorismu, konstruktivismu a konektivismu. Tyto teorie didaktiky jsou v dnešní době využívány v moderních metodách vzdělávání. Využívají různé postupy a navazují na sebe. Realitou totiž je, že lidé dnešní doby se učí jinak než předchozí generace.

Kognitivní behaviorismus³

Je to individuální proces učení nezávislý na svém okolí, kdy žák studuje samostatně a využívá k tomu studijní materiály. Výhodou je, že může pracovat svým vlastním tempem. Ne-

³ **Kognitivní behaviorismus** je metodou k zapamatování fakt, vzorců, postupů. Je založen na 3 základních fázích - podnět, reakce žáka a odezva učitele nebo systému.

Kognitivní (poznávací) funkce jsou jednou z hlavních oblastí lidské psychiky, jejich centra jsou uložena v různých částech mozku. Kromě paměti zahrnují dále koncentraci, pozornost, řečové funkce, rychlost myšlení, schopnost pochopení informací.

počítá se zde se zapojením sociálních složek. Tento systém získávání znalostí není chopen plně řešit potřeby komplexního vzdělávání člověka. Využívá se například pro odborné vzdělávání. Pro oblast krizového řízení je to například zapamatování důležitých telefonních čísel.

Konstruktivismus

Chápe učení jako individuální proces s důrazem na to, že poznání a realita nejsou objektivní nebo absolutní hodnotou. Je třeba konstruovat a interpretovat realitu na základě své osobní zkušenosti a již dříve osvojených znalostí. Znamená to, že se student seznámí s několika různými teoriemi či zkušenostmi. Po následné diskusi se spolužáky a vyučujícím a po kritickém přehodnocení svých vlastních původních názorů a poznání dospěje k vytvoření nových vědomostí a postojů. Výhodou je přímá podpora učitele, který se snaží žákovi pomoci dosáhnout vyšších úrovní poznání. Hlavní důraz je kladen především na sociální rozměr vzdělávání, tedy vytváření vlastních názorů v konfrontaci s názory ostatních. Prosažuje ve výuce řešení problémů ze života, tvořivé myšlení, práci ve skupinách, méně teorie a více praxe. [12] Pro oblast krizového řízení to může být například metodické setkání orgánů krizového řízení a odborníků s cílem hledat způsoby a metody řešení konkrétních mimořádných událostí.

Konektivismus

Je teorií vzdělávání v prostředí sociálních sítí. Vychází z principu, že veškeré informace jsou okamžitě dostupné online a nemá tedy smysl si je pamatovat. Jeho hlavním cílem není všemu rozumět, nýbrž schopnost v případě potřeby příslušnou znalost vyhledat a aplikovat na daný problém. Využívá formu sdílení a komentování prostřednictvím sociálních sítí na webu. Vzniká tak komunita zabývající se společnou problematikou. Speciální přidanou hodnotou takového způsobu vzdělávání je vznik tzv. kolektivní inteligence, která je mnohem dokonalejší a rozmanitější než jakékoli individuální poznání. Tento způsob je jednou z možností pro vzdělávání veřejnosti k chování za mimořádných situací. Je dostupný a moderní.

5.2 Digitální technologie ve vzdělávání

Digitální technologie mění způsob a podobu vzdělávání. Významně tak mění a ovlivňují prostředí kolem nás. Elektronická výuka nemusí být závislá pouze na osobních počítačích. Existuje celá řada aplikací pro mobilní telefony, tablety, mp3 přehrávače a jiná zařízení, která moderní formou zprostředkovávají vědomosti. V souvislosti s těmito novými technologiemi se kromě eLearnigu začíná používat také jeho odnož M-learning, vzdělávání prostřednictvím mobilních zařízení – telefonů a tabletů. Pro učení je tím pádem možné využít například čas při čekání nebo při cestování hromadnou dopravou. [13]

Vzdělávání s využitím internetu

Je proces vzdělání elektronickou formou. Výhodou je možnost studovat bez omezení jakými je místo nebo čas studia. Výukové materiály jsou volně dostupné v elektronické podobě. Prostřednictvím eLearningu se také otevřela možnost studia handicapovaným lidem. eLearning má nesporný přínos v tom, že motivuje studujícího nést odpovědnost za výsledky svého učení, hodnotit dosažený pokrok.

Světovou odbornicí na celoživotní vzdělávání s využitím technologií je Jane Hart.⁴ Ve svém článku zveřejnila zhodnocení toho, jak se změnil způsob učení díky využívání internetu. Jaké je toto vyučování?

- 1. Je nepřetržité** – při rozhovorech na sociálních sítích a s kolegy lidé získávají stále nové informace a poznatky.
- 2. Je založené na potřebě** – lidé hledají okamžitou odpověď, nestudují dopředu, znalosti ověřují v praxi, nemusí si informace pamatovat, ale vědět, kde je rychle najdou.
- 3. Vyskytuje se v menších dávkách** – lidé přijímají malé dávky poznatků podle potřeby.
- 4. Je sociální** – lidé učí sdílením navzájem jeden od druhého.
- 5. Probíhá za pochodu** – lidé se učí při práci i v soukromí.
- 6. Často bývá náhodné** – učení v sociálních sítích a kontaktech je záměrné, ale i nezáměrné, často neplánované, aniž by si byl jedinec vědom probíhajícího procesu učení.

⁴ Zakladatelka agentury Centre for Learning & Performance Technologies zabývající se vzděláváním na internetu.

7. Je autonomní – což je právě klíčovou vlastností učení na internetu, kdy člověk sám kontroluje to, co se učí. [14]

Život bez připojení k internetu je už v dnešní době pro spoustu lidí prakticky nepředstavitelný.

5.3 Využití moderních technologií pro účely krizového vzdělávání

Orgány krizového řízení

Pro oblast krizového řízení jsou moderní technologie nevyhnutelnou a přínosnou inovací. V uplynulých letech byla vyvinuta celá řada softwarových nástrojů. Orgány státní správy využívají informační systémy pro krizové řízení. Zabezpečují sběr, zpracování a úschovu dat pro krizové řízení. Umožňují zpracování analýzy rizik, modelování, plánování, řízení, monitorování a simulace mimořádných událostí. Jejich využití je jak při řešení už vzniklé konkrétní mimořádné události, tak také při přípravě na ně. Jsou tak současně nástrojem pro vzdělávání a odbornou přípravu. Příkladem softwaru nejen pro krizové řízení je geografický informační systém (GIS) a další aplikace vyvinuté pro konkrétní oblasti řešení či typ mimořádné události. Například program TerEx je vyvinut pro odhad následků havárií s únikem nebezpečných látek a teroristických útoků. Program Riskan slouží k analýze rizik. Program Obnova je nástrojem pro vyhodnocení škod vzniklých mimořádnou událostí. Na celostátní úrovni je zřízen Národní systém reakce na krize. Poskytuje informace k řešení typových krizových situací, doporučená opatření a postupy.

Katedra ochrany obyvatelstva Univerzity obrany Brno zpracovala v rámci operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost projekt Vzdělávání pro bezpečnostní systém státu. Je to soubor přednášek zaměřených právě na informační systémy pro krizové řízení. Přednášky jsou dostupné na webových stránkách Univerzity obrany a je možné je využít také ke vzdělávání orgánů krizového řízení.

Veřejnost a školství

Pro veřejnost, jak už jsem dříve uvedla, považuji za nejdostupnější metodu vzdělávání prostřednictvím internetu a sociálních sítí.

V prostředí našeho školství zajišťují rozvoj a přístup k novým metodám výuky webové metodické portály pro školství. Nabízí odborné články, sdílí inspirace a zkušenosti učitelů

a v neposlední řadě také **digitální učební materiály** (DUM). Ke vzdělávání učitelů probíhají tematické kurzy a konference. Jednou z nich byla celostátní konference o praktických příkladech využívání digitálních technologií ve vzdělávání s názvem Počítač ve škole. V rámci operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost byla v současné době spousta základních škol vybavena interaktivními tabulemi. Nabízí se tak možnost využití těchto technologií také pro výuku v oblasti ochrany člověka za mimořádných událostí.

Záchranný kruh

Interaktivní multimediální učebnice s tematikou OČMU vyvíjí a školám zdarma poskytuje organizace Záchranný kruh. Děti se učí formou her, testů nebo pracovních listů. Učební materiály jsou připraveny pro věkovou kategorii mateřských škol, prvního a druhého stupně základních škol. Učebnice lze používat jak v běžném počítači, tak na interaktivní tabuli. Organizace vyvíjí také mobilní vzdělávací aplikace pro tablety a chytré telefony.

5.4 Shrnutí kapitoly

Určujícím trendem ve způsobech vzdělávání je využívání nových technologií. Tyto nástroje mohou být přínosem pro vzdělávání v oblasti krizového řízení. Už nyní je využívají některé odborné organizace, například Asociace Záchranný kruh. Obsah těchto nástrojů musí být kompetentně garantován.

Tradiční výukové cíle jsou v dnešní době ve stále větší míře zaměřeny na nové znalosti, tzv. kompetence pro 21. století. Jsou to například principy kritického myšlení, schopnosti spolupráce v kolektivu, kreativity, motivace, schopnosti se učit. Jsou to nové znalosti a schopnosti, které by měl současný člověk ovládat. Jednou z nejběžnějších je schopnost řešit problémy někdy označovaná jako funkční gramotnost.

Pokrok v technologiích přináší nové metody a způsoby vzdělávání také do oblasti krizové připravenosti a ochrany obyvatelstva. Jistě jsou pro dnešní mladou generaci atraktivní a dobře využitelné. Jako neúčinnější však podle mého názoru stále zůstává praktický výcvik. Žádná počítačová aplikace dosud adekvátně nenahradí například den bezpečnosti ve škole s nácvikem evakuace a praktického chování za mimořádných událostí.

6 DOPORUČENÍ PRO ZLEPŠENÍ ÚROVNĚ VZDĚLÁVÁNÍ V OBLASTI KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ

Doporučení ke zlepšení úrovně vzdělávání uvádím nejdříve rámcově a heslovitě. Uvedené okruhy poté podrobněji popisují v jednotlivých kategoriích obyvatelstva. Následují konkrétní okruhy návrhů zlepšování.

- Legislativní činnost vlády a ministerstev.
- Meziresortní spolupráce.
- Stanovování konkrétních cílů a programů s jasně danými termíny a odpovědnostmi a kontrolou plnění.
- Zajišťování zdrojů financování.
- Kvalifikovanost a odbornost vzdělávajících.
- Spolupráce státních i nestátních vzdělávacích institucí.
- Co nejlepší využívání nových technologií.
- Propagace problematiky veřejnosti.
- Vytvoření motivace ke vzdělávání.
- Rozšiřování praktické výuky.
- Monitorování stavu, dílčích výsledků a propagace úspěchů ve vzdělávání.

6.1 Orgány krizového řízení

Pro zlepšení bezpečnostního systému ČR je důležité pravidelně provádět analýzu hrozeb. Na změny ve stavu společnosti a na základě vyhodnocených bezpečnostních hrozeb v případě potřeby reagovat novelizací legislativy týkající se bezpečnosti, krizového řízení a ochrany obyvatelstva. V rámci vzdělávání orgánů státní správy v oblasti krizového řízení je vhodné provést revizi a aktualizaci vzdělávacích modulů. Legislativně podpořit zlepšení systému vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva a preventivní výchovy k sebeochraně. Pro naplňování Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030 kontrolovat plnění 24 základních úkolů pro realizaci stanovených priorit ochrany obyvatelstva. Tyto základní úkoly v gesci odpovědných resortů naplňovat prostřednictvím adekvátně navazujících programů. Kvalitně koordinovat nakládání s finančními prostředky veřejných rozpočtů. Posílit koordinační možnosti HZS ČR ke sjednocení a řízení projektů pre-

ventivně výchovné činnosti. V této oblasti podpořit spolupráci jednotlivých resortů a nestátních neziskových organizací.

Na úrovni krajů zabezpečit vždy po volbách základní povinné proškolení starostů obcí z krizové legislativy oblasti krizové připravenosti obcí a systému krizového řízení. Pokud možno kurz rozšířit 2-3 dny a v těchto dnech umožnit praktický nácvik řešení krizové situace. Základní školení rozšířit o další vhodné komunikační kanály, jakými jsou například konference a odborné časopisy, čímž by mohly být šířeny nové poznatky a závěry získané z realizací projektů v oblasti bezpečnostního výzkumu. S tajemníky bezpečnostních rad krajů a ORP realizovat praktický výcvik řízení konkrétních mimořádných událostí. Při tomto výcviku co nejvíce využívat nové technologie, informační systémy a komunikační prostředky. Ke spolupráci při těchto školeních využít kapacity VŠ a odborných institutů, zabývajících se uvedenou problematikou a bezpečnostním výzkumem.

Organizovat tematické konference pro členy bezpečnostních rad a odborníky. Na základě sdílení zkušeností a poznatků zpracovat metodické pokyny k řešení konkrétních situací, na jejichž základě se mohou starostové v dané mimořádné situaci lépe a rychleji rozhodovat s kým a jak situaci řešit.

Na úrovních ORP u starostů zvyšovat povědomí o důležitosti krizové připravenosti, o krizových zákonech, z nich vyplývajících povinnostech, odpovědnosti i pravomocech i systému řešení krizových situací u obce a v rámci ORP. Do přípravy na mimořádné události více zapojit občany a rozšiřovat tak povědomí důležitosti přípravy a prevence.

6.2 Veřejnost

V kompetenci HZS ČR rozšiřovat preventivně výchovnou činnost mezi občany různých věkových skupin a společenského postavení. Do výchovy obyvatelstva zapojit v co největší míře nestátní neziskové organizace. Realizovat programy na výchovu obyvatelstva ve spolupráci s institucemi vzdělávajícími dospělé, například Asociací ASIS. Prostřednictvím celostátních kampaní oslovovat obyvatelstvo tematickými projekty. Efektivně předávat obyvatelstvu potřebné informace. Výstupy a materiály ztvárnit tak, aby byly pro širokou veřejnost srozumitelné a dostupné. Využívat moderní technologie a prostředky, které jsou v dnešní době masově rozšířené. Pro použití v chytrých telefonech vytvořit praktické aplikace obsahující informace a postupy chování při mimořádných událostech. Informovat

obyvatelstvo prostřednictvím internetu, sociálních sítí nebo krátkých televizních spotů, zařazených v hlavních vysílacích časech.

Na úrovni obcí a ORP sjednotit rozsah informací k ochraně obyvatelstva poskytovaných prostřednictvím webových stránek obcí a ORP. Na této správní úrovni pořádat besedy s občany a seznamovat je s analýzou rizik v místě jejich bydliště. Navodit tak motivační prostředí pro zájem o znalosti problematiky sebeochrany a chování za mimořádných událostí.

6.3 Školství

Pro oblast školství považuji za důležité především tyto cíle:

- v kompetenci MŠMT dokončit začlenění ochrany člověka za mimořádných událostí a běžných rizik do RVP v středních školách;
- vzdělávací program v této věkové kategorii, která už začíná řešit některá zásadní životní rozhodnutí, rozšířit o výchovu ke zvládnutí životních krizí;
- na základních školách sjednotit výuku vzdělávacího programu OČMU zavedením jednoho vyučovacího předmětu;
- podpořit a rozvíjet vzdělávání budoucích i současných učitelů a to jak na úrovni vysokoškolského, tak také následného celoživotního vzdělávání ve spolupráci s NIDV a HZS ČR;
- podporovat a rozšiřovat spolupráci při preventivně výchovné činnosti na školách s nestátními neziskovými organizacemi, především HASÍK CZ a Záchraný kruh, které už svou činností dlouhodobě v řadě škol působí;
- rozšiřovat možnosti praktického výcviku žáků pořádáním projektových dnů ideálně ve spolupráci s HZS ČR a jmenovanými i dalšími vzdělávacími organizacemi, například POKOS;
- do výuky zařadit praktické ukázky, cvičení a ověřování získaných znalostí a dovedností z oblasti ochrany a řešení mimořádných událostí i běžných rizik;
- žáky zapojovat do tematických celostátních i místních soutěží, jakou je například Mladý záchranář;
- v kompetenci zřizovatelů škol zařadit do programu vedení škol problematiku krizového řízení. Seznámit zaměstnance školy s analýzou rizik v místě a okolí.

Z vybraných zaměstnanců školy sestavit „krizový štáb školy“ pro řešení případné mimořádné události. V rámci prevence provádět pravidelně nácvik řešení mimořádné události na škole se všemi zaměstnanci bez žáků. Především nácvik evakuace školy pro případ ohlášeného uložení výbušnin a podobných případů. Seznamovat také žáky a studenty s možným ohrožením a konkrétními postupy při chování za těchto situací. Do této preventivní činnosti pokud možno co nejvíce zapojovat také rodiče dětí právě například při pořádání projektových dnů bezpečnosti.

Shrnutí kapitoly

Zájem k prosazování změn v systému vzdělávání v oblasti krizového řízení a ochrany obyvatelstva musí samozřejmě vycházet z ústřední úrovně, tedy ze strany kompetentních orgánů státní správy a jejich pracovních orgánů. Pro získávání praktických podnětů je třeba využívat zkušeností z konkrétních resortů a jejich poznatků z praxe, podporovat vědu, bezpečnostní výzkum a odborná pracoviště vysokých škol. Zlepšování by mělo být dlouhodobým a vytrvalým procesem. Jen tehdy lze dosáhnout žádoucích výsledků.

ZÁVĚR

Hodnota lidského života je nevyčíslitelná. Ochrana života, zdraví a materiálních hodnot je základním právem člověka a také základním úkolem společnosti plynoucím z ústavních zákonů České republiky. Vždyť to nejcennější, co národ a stát má jsou přece lidé.

Lidé jsou ochotni investovat nemalé částky do životních pojištění, které je ovšem pouze řešení následků újmy na životech zdraví či majetku. Ochrana před hrozící újmou je přece daleko smysluplnější a tuto znalost je možné získat a osvojit.

Argumentem často je, že naší zemi nehrozí v nejbližší době válka či podobné nebezpečí. Ale po nedávných událostech na Ukrajině již možná tento názor lidé opouští. Nejsou to přece pouze mimořádné události velkého rozsahu, které ohrožují lidstvo. Se spoustou z nich se v životě snad nesetkáme a je možná těžké se na ně detailně připravovat. Je zde však celá řada běžných rizik, ohrožujících zdraví i životy občanů, jako jsou úrazy, doprání nehody, požáry, povodně a další. S těmito riziky je třeba počítat a mít schopnost reagovat.

Cílem této práce bylo zjistit, jakým způsobem je obyvatelstvo České republiky vzděláváno k přípravě na řešení krizových situací. Zkoumala jsem vzdělávání tří specifických kategorií obyvatelstva; vzdělávání orgánů krizového řízení, konkrétně starostů obcí; vzdělávání veřejnosti a vzdělávání ve školství. Ve svém výzkumu jsem dospěla k řadě dílčích ale také souhrnných poznatků. Mezi pozitivní patří to, že je zřetelný zájem ze strany státu o zlepšování vzdělanosti pro oblast řešení krizových situací u všech zmíněných kategorií obyvatelstva. Nejlépe a s největší účinností je možné vzdělávat děti. Program vzdělávání v této problematice je akreditován a zařazen do rámcového vzdělávacího programu na základních školách s plánem zavedení také do škol středních. Orgány krizového řízení, především starostové obcí, jsou systematicky vzděláváni dle koncepční metodiky pravidelným školením. Problémem u starostů je do určité míry neznalost rizik a následně pak jejich podceňování a z něj plynoucí riziko nedostatečné připravenosti obcí k řešení krizových situací. Nejproblematictější se jeví vzdělávání veřejnosti. Důvodem je nezájem této kategorie obyvatelstva o danou problematiku. Znovu vyplývá do jisté míry z neznalosti rizik v okolí bydliště. Dalším faktorem může být zaneprázdněnost lidí střední generace. Velký potenciál ale právě u této skupiny obyvatelstva představují nové technologie, díky nimž jsou informace rychle dostupné pro širokou veřejnost. Je to především internet a mobilní média. Na vývoji různých digitálních informačních materiálů se kromě MV-GŘ HZS ČR podílí také celá řada odborných nestátních organizací.

Povědomí o rizicích je podle mého názoru příležitostí k motivaci lidí chtít znát řešení, jak uniknout, bránit se, vědět, kde hledat pomoc, pomoci sobě i svým blízkým uchránit svůj život, zdraví i majetek. A nezodpovědné spoléhání, že tu situaci někdo za mě vyřeší je přece úplně mylné. Samozřejmě, že události velkého rozsahu řeší státní bezpečnostní systém, tedy odpovědné orgány státní právy, ale při běžném riziku nebo na počátku, v místě mimořádné události, je často člověk úplně sám. Znalost základních opatření, vědomostí a způsobů chování je nezbytné. Zákon přírody nechává přece vždy přežít pouze silné a odpovědné.

Z těchto důvodů vidím jako nezbytné klást neustálý důraz na vzdělávání obyvatelstva v této problematice. Znalost řešení krizových situací je přece prvotním a základním předpokladem k udržení a zachování životů, zdraví, hospodářské prosperity a bezpečnosti lidí a celé společnosti.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] **LUKÁŠ, Luděk a kolektiv.** *Bezpečnostní technologie, systémy a management III.* Zlín : Radim Bačuvčák - VeRBum, 2013. 978-808-7500-354.
- [2] *Bezpečnostní strategie České republiky.* Praha, 2003.
- [3] **Město Litoměřice.** *Bezpečnostní systém ČR.* [Online] [Citace: 30.. 4. 2015.] http://radnice.litomerice.cz/krize/bezpecnostni_system_cr.pdf.
- [4] **SMETANA, Marek, KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše a KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše.** *Havarijní plánování: varování, evakuace, poplachové plány, povodňové plány.* Brno : Computer Press, 2010. 978-802-5129-890.
- [5] Zákon č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení.
- [6] **RADA EVROPSKÉ UNIE.** *Směrnice Rady č. 2008/114/ES.* Brusel : Úřední věstník Evropské unie, 2008.
- [7] **HORÁK, Rudolf.** *Průvodce krizovým plánováním pro veřejnou správu.* Praha : Linde, 2011. 978-807-2018-277.
- [8] Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému.
- [9] **VILÁŠEK, Josef a FUS, Jan.** *Krizové řízení v ČR na počátku 21. století.* Praha : Karolinum, 2012. ISBN 978-802-4621-708.
- [10] Vyhláška Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., o podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému.
- [11] **PROCHÁZKA, Miroslav a SOMR, Miroslav.** *Kapitoly z didaktiky vzdělávání dospělých.* České Budějovice : V-Studio, 2008.
- [12] **PRŮCHA, Jan, WALTEROVÁ, Eliška a MAREŠ, Jiří.** *Pedagogický slovník.* Praha : Portál, 2003. 80-7178-772-8.
- [13] **BRDIČKA, Bořivoj.** *Tři generace online pedagogiky.* [Online] 19.. 8. 2013. [Citace: 17. 4. 2015.] <http://spomocnik.rvp.cz/clanek/17737/TRI-GENERACE-ONLINE-PEDAGOGIKY.html>.
- [14] **HART, Jane.** *Social Media FOR learning.* místo neznámé : Social Media In Learning, 13 November 2009.

[15] **RICHTER, Rostislav.** *Výkladový slovník krizového řízení.* Praha : MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2010. 978-80-86640-54-9.

[16] **JANÍK, Tomáš.** *Didaktika obecná a oborová.* Brno : Centrum pedagogického výzkumu PdF MU, 2011.

[17] **REKTOŘÍK, Jaroslav.** *Kontrola ve veřejném sektoru.* Brno : Masarykova univerzita, 2004. 80-210-3505-6.

[18] **ANTUŠÁK, Emil.** *Úvod do teorie krizového managementu I.* Praha : Oeconomica, 2002. 80-245-0340-9.

[19] *Bezpečnostní strategie České republiky.* Praha, 2015.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

AČR	Armáda České republiky
BRS	Bezpečnostní rada státu
CO	Civilní obrana
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
DUM	Digitální učební materiál
EU	Evropská unie
GŘ HZS ČR	Generální ředitelství hasičského záchranného sboru
HOPKS	Hospodářská opatření pro krizové stavy
HZS ZK	Hasičský záchranný sbor Zlínského kraje
HZS	Hasičský záchranný sbor
IZS	Integrovaný záchranný systém
KI	Kritická infrastruktura
KOPIS	Krajské operační a informační středisko
KŘ	Krizové řízení
MF	Ministerstvo financí
MO	Ministerstvo obrany
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MU	Mimořádná událost
MV	Ministerstvo vnitra
MV	Ministerstvo vnitra
MZ	Ministerstvo zahraničí
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NATO	Severoatlantická aliance
NCKB	Národní centrum kybernetické bezpečnosti

NCHL	Nebezpečné chemické látky
NIDV	Národní institut pro další vzdělávání
OČMU	Ochrana člověka za mimořádných událostí
OO	Ochrana obyvatelstva
ORP	Obec s rozšířenou působností
PČR	Policie České republiky
POKOS	Příprava občanů k obraně státu
PVČ	Preventivně výchovná činnost
RVP	Rámcový vzdělávací program
SSHR	Správa státních hmotných rezerv
USA	Spojené státy americké
ZŠ	Základní škola

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Bezpečnostní systém ČR (3) (upravila Zetková, 2015)	14
Obrázek 2 Proces krizového řízení E. Antušák (upravila Zetková, 2015)	20
Obrázek 3 Záchranný kruh – logo a ukázka informačního obrázku.....	39
Obrázek 4 Citadela Bruntál – výuka programu HASÍK CZ na ZŠ Dolní Moravice	42
Obrázek 5 Přehled provozovatelů NCHL v roce 2014 ve Zlínském kraji.....	47
Obrázek 6 Správní obvody ORP ve Zlínském kraji	57
Obrázek 7 Ukázka webových stránek ORP Zlín	60

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Přehled událostí ve Zlínském kraji v letech 2010 až 2014	48
Tabulka 2 Statistika účastní zástupců obcí na školení v roce 2015	53
Tabulka 3 SWOT analýza vzdělávání orgánů státní správy	54
Tabulka 4 Přehled počtu událostí v jednotlivých správních obvodech ORP.....	57
Tabulka 5 Vyhodnocení webových stránek ORP Zlínského kraje	59
Tabulka 6 Délka pedagogické praxe.....	63
Tabulka 7 Délka výuky problematiky OČMU	64
Tabulka 8 Zdroje získaných znalostí k výuce OČMU.....	65
Tabulka 9 Jednotlivé typy způsobů vzdělání k výuce OČMU	66
Tabulka 10 Ochota k účasti na dalším vzdělávání.....	66
Tabulka 11 Zájem dětí o výuku OČMU	67
Tabulka 12 Představa dětí o hrozícím nebezpečí.....	68
Tabulka 13 Spolupráce při výuce OČMU s HZS ČR a dalšími organizacemi.....	69
Tabulka 14 Využívání projektů při výuce OČMU	70
Tabulka 15 Akce pro veřejnost k OČMU.....	71
Tabulka 16 Zařazení nových témat do výuky OČMU.....	72

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 Program školení starostů obcí Zlínského kraje 2015	94
Příloha 2 Dotazník ke vzdělávání OČMU	97

PŘÍLOHA P I: PROGRAM ŠKOLENÍ STAROSTŮ OBCÍ

	Oblast	Zaměření přípravy	Garant	čas
1	Úvod		HZS ZK	8:00 – 10:00
2	Systém krizového řízení v ČR		KÚ ZK	
3	Povinnosti starostů v KŘ, povodně, mimořádné události		KÚ ZK	
4	Obnova území, financování KŘ	<ul style="list-style-type: none"> - pravidla a postupy při obnově území při vzniku MU - pravidla finančního zabezpečení řešení MU 	KÚ ZK	
	Přestávka			10:00 – 10:20
5	Spolupráce obcí s HZS ZK v oblasti OO a KŘ	<ul style="list-style-type: none"> - spolupráce v oblasti varování, evakuace, ukrytí, nouzové přežití - spolupráce s jednotkami PO (školení, výcvik, cvičení) - spolupráce k zabezpečení zvládnutí povodňových rizik a dalších MU - spolupráce při zabezpečení humanitární pomoci - spolupráce při osvětě PVČ 	HZS ZK	10:20 – 11:30
6	Komunikace – operační řízení	<ul style="list-style-type: none"> - pravidla komunikace v podmínkách obcí při MU - informační podpora ze strany KOPIS 	HZS ZK	11:30 – 11:50
	Přestávka	-		
7	IZS - JPO obcí a po-	<ul style="list-style-type: none"> - jednotka SDH obce - zřízení, akceschopnost, rušení - pořizování a užívání požární 	HZS ZK	11:50 –

	vinnosti obcí	<p>techniky a věcných prostředků pro JSDHO, výjimky z "povinného ručení"</p> <ul style="list-style-type: none"> - služby HZS kraje pro JSDHO, aktualizace dat o JSDHO - cvičení a odborná příprava jednotek SDH obcí - obec vs. SDH - dotace pro obce na akceschopnost JSDHO - IZS - základy IZS, postavení obce a JSDHO v IZS 		14:00
8	Prevence	<ul style="list-style-type: none"> - plnění úkolů na úseku PO v podmínkách obce - povinnosti obce v samostatné a v přenesené působnosti - povinnosti obce jakožto právnické osoby 	HZS ZK	
9	Předání osvědčení		HZS ZK	14:00

Příloha 1 Program školení starostů obcí Zlínského kraje 2015

PŘÍLOHA P. II: DOTAZNÍK KE VZDĚLÁVÁNÍ OČMU

Ochrana člověka za mimořádných událostí

Stránka č. 1 z 3

Ochrana člověka za mimořádných událostí

Dotazník zaměřený na výuku problematiky Ochrany člověka za mimořádných událostí na základních školách.

1.

1. Jaká je délka vaší pedagogické praxe?

Napište číslici počtu let.

2.

2. Kolik let se věnujete výuce problematiky OČMU?

Napište číslici počtu let.

3.

3. Jak jste získal/a znalosti k výuce OČMU?

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

- Při studiu na vysoké škole
- V kurzu pořádaném Hasičským záchranným sborem
- V jiném kurzu (např. NIDV)
- Samostudiem

4.

4. Zúčastnil/a byste se dalšího odborného vzdělávání v oblasti OČMU?

Označte jen jednu elipsu.

- Určitě ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne

5.

5. Projevují děti zájem o témata OČMU?

Označte jen jednu elipsu.

- Velký zájem
- Spíše zájem
- Malý zájem
- Nezájem

6. **6. Mají děti představu o tom, že jim může reálně hrozit nebezpečí?**
Označte jen jednu elipsu.
- Ano
 Spíše ano
 Spíše ne
 Vůbec ne
7. **7. Využíváte pro oživení výuky spolupráci s Hasičským záchranným sborem (HZS) nebo jinými organizacemi věnujícími se prevenci k OČMU?**
*Můžete označit více možností.
Zaškrtněte všechny platné možnosti.*
- Spolupracujeme s HZS
 Využíváme vzdělávací projekty, např. Záchranný kruh, Hasík
 Nevyužíváme žádně spolupráce
 Jiné: _____
8. **8. Realizovali jste již v minulosti nebo plánujete nějaký školní projekt zaměřený na OČMU?**
*Pokud ano, v políčku jiné můžete popsat téma nebo zaměření projektu.
Zaškrtněte všechny platné možnosti.*
- V minulosti
 Pravidelně realizujeme
 Plánujeme realizaci
 Nerealizujeme
 Jiné: _____
9. **9. Probíhají ve vašem okolí akce pro veřejnost zaměřené na OČMU?**
Označte jen jednu elipsu.
- Ano
 Ne
 Nevím
10. **10. Myslíte si, že kromě vyučovaných témat by bylo dobré zařadit některá nová aktuální témata, např. bezpečnost internetu pro děti?**
*V políčku jiné můžete zapsat návrh témat.
Zaškrtněte všechny platné možnosti.*
- Určitě ano
 Možná ano
 Není třeba
 Jiné: _____

11.

11. Vidíte nějaké konkrétní problémy v oblasti výuky OČMU? Pokud ano, napište jaké.

Používá technologii
 Google